GROOTS!

EEN HOOGSTAAND EN TOEGANKELIJK VOORZIENINGENAANBOD IN HET SGE

Strategie voor samenwerking in het Stedelijk Gebied Eindhoven op het vlak van Voorzieningen & Evenementen

VERSIE APRIL 2021

BEST - EINDHOVEN - GELDROP-MIERLO - HELMOND - NUENEN - OIRSCHOT - SON EN BREUGEL - VELDHOVEN - WAALRE

STEDELIJK GEBIED!

VOORWOORD

Geachte lezer,

Hierbij presenteren we met gepaste trots onze strategie “Groots! Een hoogstaand en toegankelijk voorzieningenaanbod in het Stedelijk Gebied Eindhoven”. Het is het resultaat van de opdracht van onze gemeenteraden om te komen tot een gezamenlijke toekomstrategie voor Voorzieningen & Evenementen. Het is een ambitieuze opdracht om het voorzieningenniveau sterker te krijgen en passend bij de economische en innovatieve ontwikkelingen van onze regio.

Wij zijn ervan overtuigd dat we met deze strategie een belangrijke bijdrage leveren aan het versterken van bovenlokale en regionale voorzieningen in ons stedelijk gebied, zowel op korte als op lange termijn. Zo zetten we bijvoorbeeld nadrukkelijk in op het vergroten van onze gezamenlijke slagkracht en het aanboren van (structurele) nieuwe financiële middelen. Het ijkpunt is hierbij niet langer de gemeentegrens, maar het perspectief van onze inwoners en het realiseren van maatschappelijke meerwaarde voor ons stedelijk gebied als geheel. Daarom is deze strategie ook opgesteld met inbreng van tal van partners uit het veld.

Op 31 maart 2021 hebben we onze strategie gedeeld met raadsleden van de negen gemeenten, nadat we ze eerder al geconsulteerd hadden tijdens de SGE Regioconferentie en via een digitale enquête. Tijdens de raadsbijeenkomst van 31 maart jl. hebben zij duidelijk aangegeven dat goede samenwerking noodzakelijk is om te zorgen voor een optimaal aanbod en een kwaliteitsverbetering op het gebied van regionale voorzieningen en evenementen.
De raadsleden gaven aan het belangrijk te vinden hierbij de inwoners van onze gemeenten en de gebruikers van voorzieningen en evenementen voor ogen te houden. Samen optrekken zorgt ervoor dat we meer in onze regio kunnen realiseren.

We hebben bij de totstandkoming van deze strategie gebruik mogen maken van de verhalen, de kennis en competenties van partners uit het veld. Wij vinden het belangrijk om deze inspiratie te gebruiken. Zo geeft Jos Feijen (Directeur Effenaar) aan dat voor een goede werkbare strategie gemeenten en instellingen in staat moeten zijn om over hun eigen schaduw heen te stappen.

Binnen onze negen gemeenten is dan ook een besef van urgentie dat we over lokale grenzen heen moeten kijken want samen bereiken we meer voor de regio als totaliteit en daar gaat het ons om; een kwalitatief goed en passend aanbod realiseren voor onze inwoners en bezoekers. Uiteraard draagt iedere gemeente vanuit zijn eigen profiel bij aan het regionale aanbod en dat moeten we ook koesteren.

De volgende stap in de samenwerking is het maken van een concreet Uitvoeringsprogramma. Volgens raadsleden moet het Uitvoeringsprogramma ‘concreet, realistisch, haalbaar, uitvoerbaar en betaalbaar’ zijn. Als gemeenten moeten we gezamenlijk verantwoordelijkheid en daadkracht tonen. De voortgang en de resultaten van onze strategie en het Uitvoeringsprogramma delen we via het SGE Jaarprogramma en Jaarverslag.

Wij willen iedereen bedanken die een bijdrage heeft geleverd aan het maken van deze strategie. Naast de raadsleden zijn dat ook tal van partners uit het veld met wie gesproken is om tot de voorliggende aanpak te komen.

Tot slot hopen wij dat uw nieuwsgierigheid naar onze strategie gewekt is. Mocht u vragen hebben n.a.v. deze strategie, neem dan gerust contact op met één van ons.

Wij wensen u veel leesplezier!

Met vriendelijke groet,

Namens de Portefeuillehouders van het SGE thema Voorzieningen & Evenementen

Monique List (voorzitter)
Antoinette Maas
Hans Ubachs
Rob van Otterdijk (vc voorzitter)
Ralf Stultiëns
Piet Machielsen
Liesbeth Sjouw
Jos de Bruin

INHOUD

Voorwoord		**3**
1	**Introductie**	**7**
1.1	Onze vertrekpositie? Wilskrachtig en zelfbewust!	7
1.2	Het unieke regioprofiel van het Stedelijk Gebied Eindhoven	8
2	**Onze ambitie**	**9**
3	**Visie**	**10**
3.1	Voorzieningenaanbod prominent op de agenda	10
3.2	Voorzieningenaanbod maatgevend voor woon-, werk- en leefklimaat	11 11
3.3	Dit vraagt om samenwerking op verschillende niveaus	12
4	**Drie pijlen op één boog (leidende doelen)**	**14**
5	**Strategie**	**15**
5.1	Strategisch kader	15
5.2	Lijn 1: Stimuleren van het voorzieningen- en evenementenaanbod	16 16
5.3.	Lijn 2: Werken aan financiële kaders en financiering	21
5.4.	Lijn 3: Opstarten samenwerking en vergroten slagkracht	25
6	**Organisatie van samenwerking en uitvoering**	**30**
6.1.	Organisatie van de bestuurlijke samenwerking	31
6.2.	Organisatie van de uitvoering	32
Bijlage 1: Gesprekspartners		34
Bijlage 2: Documenten		35
Bijlage 3: Inbreng raadsleden SGE-gemeenten		36
Bijlage 4: Tijdslijn		40
Bijlage 5: Feiten en cijfers - kunst & cultuur, sport en recreatie		41

Deze strategie voor samenwerking is tot stand gekomen in dialoog met de portefeuillehouders van de negen SGE-gemeenten en gebaseerd op 27 raadplegende gesprekken met stakeholders (bijlage 1), een nadere bestudering van relevante documenten (bijlage 2) en interactie met raadsleden tijdens de SGE Regioconferentie 2020 en een daaropvolgende korte enquête (bijlage 3).

1 INTRODUCTIE

1.1 ONZE VERTREKPOSITIE? WILSKRACHTIG EN ZELFBEWUST!

Het Stedelijke Gebied Eindhoven (SGE) is een samenwerking van negen gemeenten: Best, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Helmond, Nuenen, Oirschot, Son en Breugel, Veldhoven en Waalre. Als gemeenten richten wij onze samenwerking op de thema's Economie, Wonen, Voorzieningen & Evenementen en Ruimte. In onze Samenwerkingsagenda 2018-2025 is het gezamenlijk perspectief op de regio en de samenwerking opgenomen. Hierin is de intentie uitgesproken om te komen tot een gezamenlijke toekomststrategie:

> "Als ware we één gemeente' realiseren we gezamenlijk een blijvend en kwalitatief hoogstaand voorzieningen- en evenementenaanbod op het gebied van sport, cultuur en recreatie. Daarbij gaan we niet uit van gemeentegrenzen, maar stellen we patronen en behoeften van onze regio voorop. Daardoor neemt de kwaliteit toe én zijn we in staat om zoveel mogelijk voorzieningen voor iedereen bereikbaar te maken. Het ijkpunt is niet de gemeentegrens, maar het perspectief van onze inwoners en de maatschappelijke meerwaarde die we voor hen kunnen realiseren." (...) Het Stedelijk Gebied Eindhoven (SGE) wenst [daarvoor] te kunnen beschikken over een gezamenlijke toekomststrategie.
> *Bron: Samenwerkingsagenda 2018-2025 – Stedelijk Gebied Eindhoven*

We hebben een sterke wil om niet meer bilateraal maar vanuit gezamenlijk perspectief afspraken te blijven maken over voorzieningen en evenementen. Afgelopen jaar hebben wij de 0-situatie geïnventariseerd bij de bovenlokale en regionale voorzieningen in onze regio, op het gebied van herkomst van de bezoekers, het profiel van de bezoekers en het bereik van de voorziening of het evenement. Daaropvolgend heeft er een behoefte onderzoek plaatsgevonden, om de behoefte van onze inwoners in kaart te brengen. De volgende bouwsteen voor de strategie was het ontwikkelen van een breed gedragen regioprofiel. Binnen dit regioprofiel draagt elke gemeente vanuit haar unieke lokale profiel bij aan de kracht van onze regio. Een breed gedragen 'regioprofiel' en het samen aandragen van projecten aan Brainport Development voor middelen uit de Regio Deal Brainport Eindhoven zijn enkele stappen die wij als SGE-gemeenten al in gang hebben gezet.

We zijn ons bewust van de grote uitdagingen en onzekerheden. Die hangen deels samen met beperkte financiële mogelijkheden van gemeenten. Als het gaat om het aanbod van voorzieningen en evenementen wordt economische verschraling ervaren. Vanwege de corona pandemie lijken onzekerheden voor instellingen, verenigingen en eventorganisaties verder toe te nemen. Tegen deze achtergrond is het volstrekt logisch als binnen gemeenten de focus volledig ligt op behoud van eigen lokale voorzieningen. Gemeenten richten in dat geval de blik naar binnen, profiteren niet van elkaars kennis en aanbod, met als uiterste consequentie dat andere gemeenten als tegenspelers worden gezien die het eigen 'afzetgebied' betreden. Dat vinden we een onwenselijke ontwikkeling. En daar willen we iets tegenover stellen: een aanlokkelijk vergezicht over wat samenwerking op het gebied van voorzieningen en evenementen kan opleveren. Wij beseffen dat we als samenwerkende gemeenten alleen verder kunnen komen als we de kracht van samenwerking weten te vinden en te gebruiken.

De opdracht van onze gemeenten om toekomstgericht samen te werken op het vlak van voorzieningen en evenementen is medio 2020 met kracht herbevestigd. Het resultaat daarvan is deze samenwerkingsstrategie die in een turbulente periode tot stand is gekomen. Gemeenten werden al geconfronteerd met teruglopende gemeentebegrotingen, in het bijzonder op het gebied van sport, cultuur en recreatie. Daar komt het verwoestende effect van de Covid-19-pandemie bovenop. Dit weerhoudt ons als Stedelijk Gebied Eindhoven er niet van om vervolgstappen te zetten in samenwerking. Juist niet, want juist nu is samenwerking van belang.

1.2 HET UNIEKE REGIOPROFIEL VAN HET STEDELIJK GEBIED EINDHOVEN

Het Stedelijk Gebied Eindhoven vormt het hart van Brainport Eindhoven: een veelzijdig getalenteerd, ondernemende en kleurrijke regio, waarin (hoog) stedelijke en dorpse kwaliteiten op unieke wijze gecombineerd worden. Een compact gebied met meer dan 500.000 inwoners, waarin we de eigen identiteiten en de groene omgeving van de dorpen versterken en tegelijkertijd de stedelijke locaties verder ontwikkelen tot bruisende (economische) knooppunten.

Het Stedelijk Gebied Eindhoven beschikt over een goed woon-, leef- en werkklimaat met volop baankansen, een goed opgeleide beroepsbevolking, een hoogwaardig woning-aanbod, unieke stedelijke en landschappelijke kwaliteiten, allen sociaal en fysiek bereik- en benaderbaar. De inwoners van het Stedelijk Gebied Eindhoven voelen zich met elkaar en met de regio verbonden door de gezamenlijke mentaliteit en het karakteristieke, industriële imago van Brainport met groene kwaliteiten op steenworp afstand. Ze voelen zich ook verbonden door veelvuldige ontmoeting en interactie. Voorzieningen en evenementen zijn hierin een belangrijke drager.

Begin 2020 stelden wij ons als gemeenten in het Stedelijk Gebied Eindhoven daarom de vraag: hoe kan het Stedelijk Gebied Eindhoven zich met voorzieningen en evenementen het beste profileren en positioneren? Het antwoord hierop is een verscherpt Regioprofiel, dat richting geeft aan de bestuurlijke keuzes die binnen deze strategie door de SGE-gemeenten worden gemaakt.

Hoofdelementen uit het Regioprofiel SGE, november 2020

- Brabant Zuidoost vormt al tientallen jaren een actieve, regionale bestuurlijke samenwerking. Dit samenwerkingsverband van 21 gemeenten is, in periodes ook op basis van specifieke wetgeving, verantwoordelijk voor integrale aanpak en afstemming van werken en wonen. Het succes van de samenwerking is te zien aan de ontwikkeling van inwonersaantallen tussen 1950 en nu.
- Ontwikkeling van de regio [is te omschrijven als de transitie] van stedelijke archipel naar tweede regionale economie van Nederland. (...) De groei van alle kernen is een gevolg van de succesvolle economische ontwikkeling en transformatie naar de 'Brainport Eindhoven.
- De actieradius van consumenten vergoot (fysieke mobiliteit, sociale mobiliteit en informatiemobiliteit). En dus ook de toegang tot en bereikbaarheid van voorzieningen.
- In het regioprofiel wordt het belang aangegeven om als SGE aan te sluiten bij de merkwaarde van Brainport Eindhoven. Onze regio is een uniek ecosysteem waarbij er een complementariteit wordt gevormd tussen steden en dorpen. Een regio die bekend staat om haar sterke zakelijke propositie op high tech met economische knooppunten in steden en om haar dorpen die uitblinken in woondiversiteit, eigen identiteiten en -kwaliteit en het leisure aanbod (de menselijke propositie op high touch).
- Vanuit de geformuleerde afwegingskaders (lokaal vestigingsklimaat, gezamenlijke economische waarde of bovenregionale (internationale positionering)) adviseren we een profiel, dat een duidelijk focuspoint heeft op campuslocaties, omgeven door een fijnmazig netwerk met een diversiteit in ruimtelijk natuurlijk wonen en verblijven:

Regioprofiel
Een profiel van campussen met hoogwaardig technologisch bedrijfsleven. Omgeven door een fijnmazig stedelijk netwerk met diversiteit in ruimtelijk natuurlijk wonen en verblijven

2 ONZE AMBITIE

Bij een internationale topregio hoort een concurrerend woon-, werk en leefklimaat. Het Stedelijk Gebied Eindhoven heeft op dat vlak veel te bieden. Een open en gemoedelijke manier van met elkaar omgaan. Een aantrekkelijke en gevarieerde omgeving met een "fijnmazig stedelijk netwerk" van steden met steeds meer stedelijke allure, de rustieke kwaliteit van dorpen, aangename landelijkheid en natuur. Er zijn toonaangevende bedrijven met duurzame en betekenisvolle banen en een compleet en aantrekkelijk onderwijsaanbod. Bedrijven en kennisinstellingen zijn te vinden op groene campussen en hoogwaardige werklocaties. Dit is iets waar huidige inwoners en hopelijk ook volgende generaties met recht trots op zijn. Ook maakt het de regio interessant als toekomstige vestigingsplaats voor nieuwe inwoners die hier komen studeren, werken of ondernemen.

Belangrijk onderdeel van een goed woon-, leef- en werkklimaat is een kwalitatief hoogwaardig en aantrekkelijk voorzieningen- en evenementenaanbod op het gebied van cultuur, sport en recreatie. Het aanbod aan voorzieningen en evenementen willen we sterker ontwikkelen en in overeenstemming brengen met de positie en ambitie van Brainport: één van de belangrijkste economische kerngebieden van Nederland, waarvan het Stedelijke Gebied Eindhoven het groen en stedelijk hart is. Voorzieningen en evenementen zien we als investering in de toekomst.

Onze inwoners gaan profiteren van een hoogstaand en attractief aanbod omdat het (ont)spannend is, of leerzaam of zinnenprikkelend. Of alle drie tegelijk. En waar mensen de mogelijkheid hebben elkaar te ontmoeten, ook als leefwerelden en oriëntatie geheel verschillend zijn. Een voorzieningen- en evenementenaanbod dat bijdraagt aan sociale samenhang en past bij de verschillende doelgroepen. Een omgeving waar onze inwoners prettig wonen, recreëren en werken, waar onze knappe koppen en gouden handjes een warm thuisgevoel hebben en waar bezoekers graag komen. Een regio die nog meer dan nu bekend staat om haar ontvangstmentaliteit.

Als gemeenten in het Stedelijk Gebied Eindhoven werken wij hier samen aan:

> Als ware we één gemeente realiseren we gezamenlijk een blijvend kwalitatief en hoogstaand regionaal voorzieningen- en evenementenaanbod op het gebied van sport, cultuur en recreatie. Dit versterkt zowel de levenskwaliteit van onze (toekomstige) inwoners als de gunstige ontwikkeling en internationale concurrentiekracht van de regionale economie.

Er is een sterk geloof in het adagium: Alleen ga je sneller, samen komen we verder. Samen optrekken voor goede voorzieningen en evenementen leidt tot minder van hetzelfde. We laten ons niet belemmeren door gemeentegrenzen. We stellen de behoeften van onze regio voorop en versterken daarmee ook de afzonderlijke gemeenten. Samen werken we toe naar een groot, gevarieerd en inspirerend aanbod voor waardevolle vrijetijdsbesteding; sport, recreatie, cultuur, natuur, muziek en ontmoeten.

In 2030 beschikt het Stedelijk Gebied Eindhoven over een sociaal verbonden en internationaal onderscheidend voorzieningen en evenementenaanbod. Voorzieningen & evenementen als spil van een aantrekkelijke regio en als antwoord op oplossingen voor maatschappelijke opgaven waarmee we de kwaliteit van leven in onze regio versterken.

3 VISIE

3.1 VOORZIENINGENAANBOD PROMINENT OP DE AGENDA

De negen gemeenten in het Stedelijk Gebied Eindhoven staan voor dezelfde opgave: het realiseren van een hoogstaand voorzieningenaanbod als onderdeel van een concurrerend woon-, werk- en leefklimaat. Hoogstaand in het verenigen van onze inwoners en in het (blijven) boeien en binden van talent. Voorop staat de intrinsieke waarde en kwaliteit van cultuur, sport en recreatie om te betoveren en te verbroederen, om zingeving en lichamelijke en geestelijke (ont)spanning en vitaliteit te bieden en zodoende bij te dragen aan geluk en gezondheid.

De gezamenlijke opgave van een hoogstaand aanbod aan voorzieningen en evenementen is groots. Het huidige voorzieningenniveau van het Stedelijk Gebied Eindhoven blijft achter in vergelijking met de andere economische kerngebieden in Nederland en concurrerende regio's in het buitenland. De regio werkt ook al langer aan het verbeteren van haar uitgangssituatie (zie tijdslijn in bijlage 4). In 2015 hebben de Captains of Industry uit Brainport hierover een duidelijk statement afgegeven aan het Kabinet. Sindsdien is aandacht voor het voorzieningenniveau een prominent thema in de samenwerking van de regio en met het rijk in onder meer de Brainport Nationale Actieagenda.

Met de Regio Deal Brainport zijn er ook tijdelijke en eenmalige middelen gekomen om via financiële ondersteuning van samenwerkingsprojecten het voorzieningenniveau als onderdeel van het economisch vestigingsklimaat een impuls te geven. Tegelijk blijven gemeenten in de regio de urgentie voelen om structureel meer financiële armslag te verkrijgen om het voorzieningenaanbod op peil te houden. Voorzieningen en evenementen hebben het zwaar (of vallen zelfs om) door gebrek aan financiële middelen. Bovendien is er geen ruimte om te investeren in vernieuwing of verduurzaming. Om deze reden schreven de burgemeesters in de Metropoolregio Eindhoven medio 2020 een brandbrief aan het kabinet met de oproep de structurele rijksbijdrage in het Gemeentefonds te verhogen.

De urgentie om het aanbod blijvend te versterken en hierop als SGE-gemeenten samen te werken, lijkt zo nog groter te worden:

- Het inwonertal en aantal huishoudens in het Stedelijk Gebied Eindhoven groeit al jaren en zal naar verwachting ook de komende jaren nog (sterk) toenemen. Bovendien verandert de bevolkingssamenstelling qua leeftijdsopbouw en diversiteit.
- Bedrijven, kennisinstellingen en overheden in de regio uiten publiekelijk de wens de aantrekkingskracht van de regio te vergroten in the battle for talent, zowel kenniswerkers als vakmatig geschoold talent.
- De korte termijneffecten van de corona pandemie zijn voor veel voorzieningen en evenementen zeer ingrijpend. Door aangescherpte gezondheidsmaatregelen worden fysieke ontmoetingen beperkt. Bezoekersstromen en daarmee inkomsten vallen tijdelijk weg, terwijl niemand weet of en wanneer die weer op het oude niveau komen. Tegelijkertijd is er noodzaak tot aanpassing en vraagt het online ontsluiten van het aanbod om aanvullende investeringen.

3.2 VOORZIENINGEN-AANBOD MAATGEVEND VOOR WOON-, WERK- EN LEEFKLIMAAT

Voorzieningen en evenementen zijn op twee onderdelen maatgevend voor het internationaal concurrerend woon-, werk-, leefklimaat van het Stedelijk Gebied Eindhoven. Kwalitatief hoogstaande voorzieningen en evenementen op het gebied van sport, cultuur en recreatie bevorderen de levenskwaliteit van onze inwoners en dragen tegelijk bij aan een gunstige economische ontwikkeling van onze regio:

- **De levenskwaliteit van onze inwoners**
  Voorzieningen en evenementen dragen bij aan regionale 'Brede Welvaart', de economische welvaart en welzijnsaspecten als prettige leefomgeving en sociale vooruitgang. Recreatieve, sport- en cultuurvoorzieningen hebben een sterk positief effect op lichamelijke en geestelijke gezondheid en bieden daarmee antwoorden op maatschappelijke uitdagingen op het gebied van vitaliteit (gezonde verstedelijking) en participatie (sociale en arbeidsparticipatie). Ze versterken de binding tussen inwoners, waardoor iedereen het gevoel heeft mee te kunnen doen. Een goed cultureel aanbod ademt mee met de veranderende bevolkingssamenstelling. Onderscheidende voorzieningen en evenementen creëren een gevoel van trots en geluk en zorgen ervoor dat inwoners zich met de eigenheid van de regio identificeren. Voor het Stedelijk gebied Eindhoven is dat zowel de ambitie van technologische industrie en innovatieve koplopers als de traditie van een groene omgeving en Brabantse gezelligheid.
- **Gunstige economische ontwikkeling van onze regio (aantrekkingskracht op talent)**
  Een hoogstaand aanbod vergroot de aantrekkingskracht op en het thuisgevoel van (internationaal) talent voor bedrijven die het economisch verdienvermogen van de regio dragen. Kenniswerkers voelen zich thuis in een sociaal stabiele omgeving, waar iedereen dezelfde toegang heeft tot voorzieningen. Goede regionale voorzieningen en evenementen zijn een voorwaarde om de regio aantrekkelijk te houden voor bedrijven en hun werknemers.

Unieke voorzieningen en evenementen vergroten de naamsbekendheid van de regio en naarmate de kwaliteit van voorzieningen en evenementen verbetert, spenderen bezoekers meer tijd en geld in de regio.

De betekenis van voorzieningen en evenementen voor de levenskwaliteit en de gunstige economische ontwikkeling neemt toe wanneer het aanbod ook meer bereikbaar is voor inwoners. Dit gaat om fysieke, maar ook mentale bereikbaarheid. Toegankelijke voorzieningen en evenementen kunnen de brug vormen tussen individuen en groepen in de samenleving.

3.3 DIT VRAAGT OM SAMENWERKING OP VERSCHILLENDE NIVEAUS

Samen optrekken voor goede voorzieningen en evenementen leidt tot minder van hetzelfde en zorgt voor een toekomstbestendig en voor iedereen toegankelijkheid voorzieningen- en evenementenaanbod. Door afstemming kunnen we vraag en aanbod beter op elkaar aansluiten. Dit gaat verder dan het onder de aandacht brengen van aanbod en programmering. Het gaat ook om de ervaren kwaliteit en het in gezamenlijkheid verbeteren van bestaande of tot stand brengen van nieuwe voorzieningen en evenementen passend bij de ambities van het Stedelijk Gebied Eindhoven.

In de Samenwerkingsagenda 2018 - 2025 van het Stedelijk Gebied Eindhoven onderscheiden we 1) basis-, 2) regionale en 3) topvoorzieningen. Vanwege verschillende interpretaties van basisvoorzieningen, onder meer in de propositie van Brainport Eindhoven voor de regio-enveloppe, verscherpen we in deze samenwerkingsstrategie het onderscheid naar 1A) lokale en 1B) bovenlokale (basis) voorzieningen en evenementen.

Om de waarde van voorzieningen en evenementen voor het woon-, werk- en leefklimaat goed te begrijpen, maken we zodoende onderscheid naar vier schaalniveaus (1A, 1B, 2 en 3). In onze inventarisatie van alle voorzieningen en evenementen in het Stedelijk Gebied Eindhoven in 2020 is hier ook naar gekeken (Republiq, 1 oktober 2020). Voor zover bezoekerscijfers beschikbaar zijn is daarin het schaalniveau vastgesteld aan de hand van het bezoekersaantal en de geografische herkomst van bezoekers (zie tabel).

Tabel: Groepering van voorzieningen en evenementen naar schaalniveaus

SCHAAL	BEZOEKERS (per jaar/keer)	HERKOMST	
Lokaal: Voorzieningen & evenementen in en primair gebruikt door afzonderlijke gemeenten.	• Voorziening: < 15.000 voor cultuur en < 30.000 voor sport & recreatie • Evenement: < 2.500	• Voorziening: Meer dan 90% uit één gemeente. • Evenement: Primair door inwoners van één gemeente bezocht	ONDERSTEUNEN 2
Bovenlokaal: Voorzieningen & evenementen die niet in iedere gemeente aanwezig zijn en die door inwoners van meerdere gemeenten worden bezocht.	• Voorziening: 15.000–50.000 voor cultuur en 30.000–250.000 voor sport & recreatie • Evenement: 2.500–10.000	• Voorziening: Minder dan 90% uit één gemeente en meer dan 90% uit de provincie • Evenement: Uit enkele gemeenten bezocht	VERSTERKEN 1
Regionaal: Voorzieningen & evenementen in één of enkele gemeente(n) die door inwoners van SGE en omliggende gemeenten worden gebruikt en bezocht.	• Voorziening: > 50.000 voor cultuur en > 250.000 voor sport & recreatie • Evenement: > 10.000	• Voorziening: Minder dan 90% uit de provincie • Evenement: Evenredig bezocht uit alle gemeenten in Stedelijk Gebied Eindhoven.	
Top: Unieke voorzieningen & evenementen die naast regionale ook (inter)nationale gebruikers en bezoekers trekken.	Niet op basis van bezoekersaantal te onderscheiden van regionale voorzieningen & evenementen	Niet op basis van herkomst te onderscheiden van regionale voorzieningen & evenementen	MOGELIJK MAKEN 3

Bezoekers en herkomst o.b.v. Republiq, Onderzoek Voorzieningen & Evenementen Stedelijk Gebied Eindhoven, 2020

Lokale, bovenlokale, regionale én topvoorzieningen zijn ieder op eigen wijze van belang voor het woon-, werk- en leefklimaat. Lokale en bovenlokale voorzieningen zijn met name van grote betekenis voor de sociale samenhang en het woonklimaat van het Stedelijk Gebied Eindhoven. Ze vormen het fundament voor een prettige leef- en verblijfsomgeving omdat ze ontmoeting in gemeenschappen of groepen - bijvoorbeeld mensen met dezelfde passie of muzieksmaak - stimuleren. Juist de kleinschalige, karakteristieke voorzieningen en evenementen zijn van belang voor lokale binding en identiteit. Regionale voorzieningen en topvoorzieningen ('de parels van de regio', Het verhaal van de Regio Deal Brainport Eindhoven, 2020) dragen met name bij aan de aantrekkingskracht, naamsbekendheid en het profiel van de regio.

Bij lokale voorzieningen gaat het om de beschikbaarheid en toegankelijkheid van het aanbod. Elke gemeente in het Stedelijk Gebied Eindhoven moet kunnen beschikken over een stabiele basis van gewenste lokale voorzieningen. Het gaat hierbij om het onderhouden van basisvoorzieningen. De SGE-samenwerking kan een ondersteunende of adviserende rol spelen in het gezamenlijk oppakken van uitdagingen waar meerdere lokale voorzieningen mee te maken hebben. Bijzondere pareltjes in afzonderlijke gemeenten moeten worden gekoesterd. De afzonderlijke SGE-gemeenten staan voor lokale voorzieningen en evenementen zelf primair aan de lat.

Bij bovenlokale en regionale voorzieningen gaat het om een compleet en aantrekkelijk aanbod. Op deze voorzieningen en evenementen kan de SGE-samenwerking de grootste toegevoegde waarde leveren. Het gaat hierbij om het versterken van voorzieningen en evenementen die op één of enkele plekken in het Stedelijk Gebied Eindhoven voorkomen en een grotere doelgroep aanspreken dan inwoners uit een enkele gemeente. Dit zien we als een investering in de toekomst van de regio, waarvan alle inwoners profijt kunnen hebben. Als SGE-gemeenten voelen we hier een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid voor.

Bij topvoorzieningen gaat het om een (inter) nationaal onderscheidend aanbod. Deze voorzieningen en evenementen met een bovenregionaal karakter geven kleur aan het (internationaal) unieke profiel van de regio. SGE-gemeenten omarmen topvoorzieningen en -evenementen passend bij haar regionaal profiel. Waar mogelijk worden deze ondersteund, al leert de praktijk ons dat hier een andere dynamiek geldt. Provincie, rijksoverheid, private partijen en/ of voor de culturele en creatieve infrastructuur, sport of recreatieve sector speciaal opgerichte organisaties spelen hier een bepalende rol in de initiatie en realisatie. SGE-gemeenten kunnen een gezamenlijke bijdrage leveren om topvoorzieningen mogelijk te maken, bijvoorbeeld op het gebied van lobby.

4 DRIE PIJLEN OP ÉÉN BOOG (LEIDENDE DOELEN)

Met samenwerking op het gebied van cultuur, sport en recreatie willen we op meerdere manieren bijdragen aan het versterken van het woon-, werk- en leefklimaat in het Stedelijk Gebied Eindhoven: de sociale samenhang in de regio vergroten, de ruimtelijke kwaliteit benutten en het economisch vestigingsklimaat versterken.

Met de samenwerking op het gebied van voorzieningen en evenementen voor cultuur, sport en recreatie mikken de gemeenten in het Stedelijk Gebied Eindhoven daarom op de volgende drie doelen:

1. Sociale samenhang: bevorderen van ontmoeting en thuisgevoel.

Voor voorzieningen en evenementen vertaalt zich dit concreet naar:

- Een aanbod aan voorzieningen en evenementen dat in belangrijke mate bijdraagt aan veraangenaming van het wonen en verblijven in de regio, passend bij de diverse bevolkingssamenstelling van het stedelijk gebied.
- Voorzieningen en evenementen als verbindende schakel tussen inwoners en bezoekers uit verschillende doelgroepen op alle schaalniveaus.

2. Ruimtelijke kwaliteit: benutten van fijnmazige stedelijkheid, omringende omgevingskwaliteit en erfgoed.

Voor voorzieningen en evenementen vertaalt zich dit concreet naar:

- Een (gepercipieerd) kwalitatief goed en duurzaam aanbod van voorzieningen binnen een acceptabele reisafstand.
- Een laagdrempelig en voor iedereen beschikbaar aanbod en programmering van voorzieningen en evenementen.

3. Economisch vestigingsklimaat: versterken (inter)nationale concurrentiepositie.

Voor voorzieningen en evenementen vertaalt zich dit concreet naar:

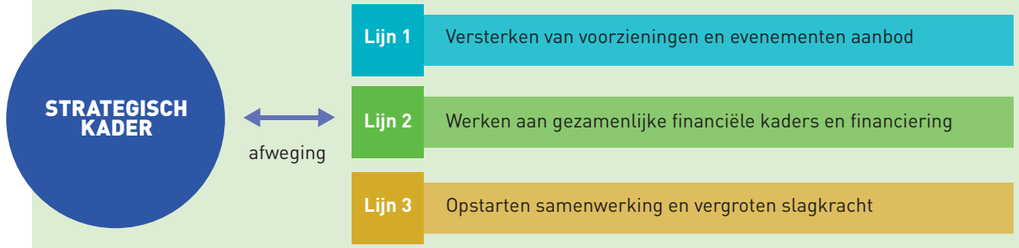
- Aanwezigheid van een voorzieningenaanbod in overeenstemming met de (inter) nationale positie en ambitie van Brainport om toonaangevend te zijn en de groei die de regio doormaakt in omvang (inwonersaantal) en uitstraling (topregio).
- Een kwalitatief hoogstaand aanbod uitnodigend voor huidige en toekomstige inwoners (waaronder ook studenten en kenniswerkers) en voor bezoekers.

5 STRATEGIE

5.1 STRATEGISCH KADER

Er zijn verschillende interventies nodig om als SGE-gemeenten de ambities voor een blijvend en kwalitatief hoogstaand voorzieningen- en evenementenaanbod op het gebied van sport, cultuur en recreatie te kunnen waarmaken. Deze interventies worden in drie strategische hoofdlijnen uitgewerkt:

- **Lijn 1:** Stimuleren van het voorzieningen en evenementen aanbod
- **Lijn 2:** Werken aan gezamenlijke financiële kaders en financiering
- **Lijn 3:** Opstarten samenwerking en vergroten slagkracht

Uitgangspunt is dat die initiatieven worden ondersteund die het voorzieningen en evenementen aanbod en daarmee het woon-, werk- en leefklimaat van het Stedelijk Gebied Eindhoven een positieve impuls geven, passend bij en versterkend voor het regioprofiel (uitsluitingscriterium). Daarnaast mag worden verwacht dat gezamenlijke inspanningen van SGE-gemeenten bijdragen aan de geformuleerde leidende doelen.

Conform onze visie wordt onderscheid gemaakt naar verschillende schaalniveaus waarop voorzieningen en evenementen bijdragen aan de levenskwaliteit van onze (toekomstige) inwoners en gunstige economische ontwikkeling van onze regio. Dit geeft sturingsmogelijkheden ten aanzien van de resultaten die met gemeentelijke samenwerking worden beoogd. De samenwerking van SGE-gemeenten richt zich in de eerste plaats op een compleet en aantrekkelijk aanbod van bovenlokale en regionale voorzieningen. In de tweede plaats gaat het om door krachtenbundeling een bijdrage te leveren aan de beschikbaarheid en toegankelijkheid van lokale voorzieningen en evenementen. In de derde plaats gaat het om topvoorzieningen en -evenementen die bijdragen aan een (inter)nationaal onderscheidend aanbod.

Het strategisch afwegingskader voor samenwerking van gemeenten in het Stedelijk Gebied Eindhoven op het gebied van voorzieningen en evenementen bestaat zodoende uit drie type afwegingen.

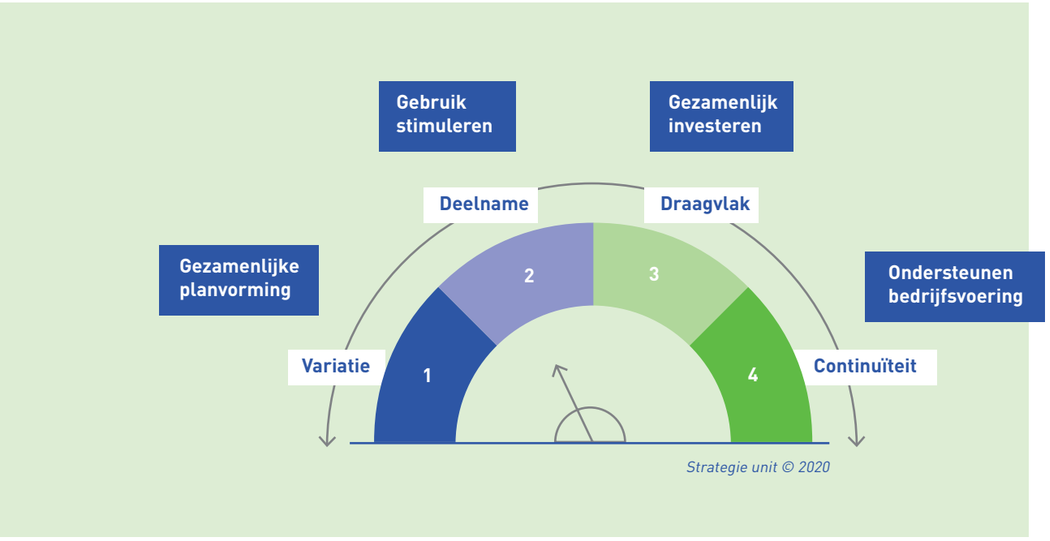
Mate waarin interventies op het gebied van voorzieningen en evenementen bijdragen aan:	
Criterium	**Operationalisering**
1. Regioprofiel	• Positieve, neutrale of negatieve bijdrage (uitsluitingscriterium)
2. Woon-, werk- en leefklimaat	• Sociale samenhang: bevorderen van ontmoeting en thuisgevoel • Ruimtelijke kwaliteit: benutten stedelijkheid, omgevingskwaliteit, erfgoed • Economisch vestigingsklimaat: versterken concurrentiepositie
3. Schaalniveau	• Versterken compleet en aantrekkelijk bovenlokaal en regionaal aanbod • Ondersteunen beschikbaarheid en toegankelijkheid van lokale aanbod • Mogelijk maken van topvoorzieningen en -evenementen

5.2 LIJN 1: STIMULEREN VAN HET VOORZIENINGEN- EN EVENEMENTENAANBOD

SGE-gemeenten benutten hun onderlinge kracht van samenwerking om het aanbod van voorzieningen en evenementen naar een kwalitatief hoger niveau te tillen. Hierbij gaat het om het stimuleren van initiatieven die voor het overgrote deel binnen het stedelijk gebied en uit de sector zelf tot ontwikkeling komen. Denk daarbij aan nieuwe plannen van bestaande aanbieders, of kansrijke inhoudelijke (cross-over) samenwerking van dragende instellingen en evenementenorganisatoren uit de wereld van cultuur, sport en recreatie. Vanzelfsprekend is ook oog voor geheel nieuwe initiatieven.

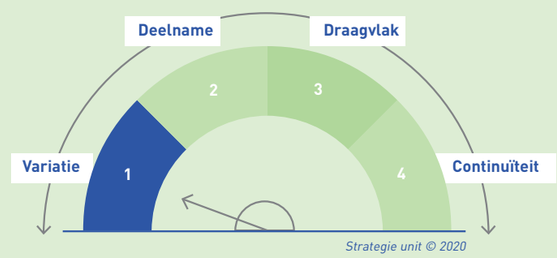
Naast het onderscheid naar de schaalniveaus van (1) bovenlokale en regionale voorzieningen, (2) lokale en (3) topvoorzieningen en -evenementen, maken SGE-gemeenten ook bewuste keuzes ten aanzien van de reikwijdte (scope) van het gezamenlijke versterken van voorzieningen en evenementen.

SGE-gemeenten kunnen het voorzieningen en evenementen aanbod van het Stedelijk Gebied Eindhoven op vier manieren gezamenlijk stimuleren, uitgebeeld in bovenstaand bedieningspaneel. Afhankelijk van de vraagstukken of opportuniteiten die zich aandienen, kunnen gemeenten de operationele intensiteit van hun gezamenlijke ondersteuning op- of terugschakelen. Elk van de vier uitkomsten wordt nader toegelicht.

1. GEZAMENLIJKE PLANVORMING

Samenwerking van SGE-gemeenten richt zich op het bevorderen van *planvorming voor uitbreiding of versterking van culturele, sport- of recreatieve voorzieningen en evenementen* die van toegevoegde waarde zijn voor de regio en meer variatie scheppen boven op het bestaande aanbod.

Als SGE-gemeenten wensen we in gezamenlijkheid planvorming te stimuleren van initiatieven die betekenisvolle bijdragen leveren voor het Stedelijk Gebied Eindhoven. Vertrekpunt is de eigen kracht van instellingen en andere initiatiefnemers ontwikkelen om aan verbetering en/of vernieuwing van hun aanbod te werken. Het kan gaan om het vergroten van de intrinsieke kwaliteit van het reeds aanwezige cultuur/sport/recreatief aanbod of bijvoorbeeld de stap naar programmering met internationale allure. Vanuit de Brainport regio enveloppe hebben al diverse samenwerkingsinitiatieven een impuls gekregen.

SGE-gemeenten houden oog voor realisatie van geheel nieuwe voorzieningen en evenementen die waarde toevoegen en aansluiten bij het regioprofiel. Naast het uitbouwen van bestaande topkwaliteit blijft de wenselijkheid om nieuw aanbod en nieuwe iconen toe te voegen. Zo zijn er nog enkele bovenlokaal/regionale (top) voorzieningen die stakeholders aangeven te missen in het Stedelijk Gebied Eindhoven, waaronder:

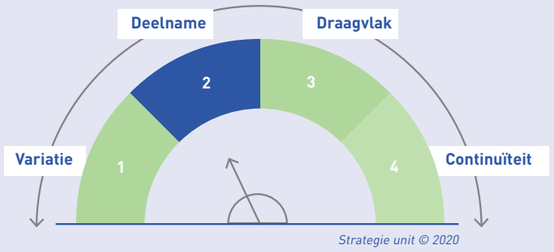
- Een nationaal designmuseum (waarvoor reeds plannen in voorbereiding zijn)
- Een conferentiecentrum passend bij het industriële en creatieve zakelijke profiel
- Realisatie van een publiek toegankelijke, grootschalige outdoor-eventlocatie
- Ontwikkelen van een toonaangevend debatcentrum

Bij gezamenlijke planvorming kan het dan ook gaan om zaken naar het Stedelijk Gebied Eindhoven toe te trekken die een versterking van het culturele, sportieve en recreatieve klimaat inhouden. Hierbij kan niet alleen worden gedacht aan fysieke faciliteiten of voorzieningen, maar bijvoorbeeld ook aan cultuur-manifestaties, toonaangevende premières, festivals en shows, of sportevents.

Het gebied kent economisch gezien een enorme potentie, maar dat zorgt niet per definitie voor een prettige verblijfsomgeving. Juist op sfeer, gastvrijheid en evenementen is nog een slag te slaan. Beleving wordt als kernwaarde belangrijker dan ooit.

2. GEBRUIK STIMULEREN

Samenwerking van SGE-gemeenten richt zich op het *stimuleren van deelname aan en gebruik van voorzieningen en evenementen.* Aandacht gaat hierbij zowel uit naar toegenomen bekendheid en bereik onder alle inwoners als naar specifieke doelgroepen.

Strategie unit © 2020

Inventarisatie onder alle voorzieningen en evenementen in het Stedelijk Gebied Eindhoven heeft duidelijk gemaakt dat nog veel te verbeteren valt aan bezoekers- en gebruikersregistratie. Dit is een voorwaarde om deelname aan en gebruik van voorzieningen en evenementen verder te stimuleren.

Op dit punt helpt het indien vanuit SGE-gemeenten gewerkt wordt met een algemeen herkenbare selectie of afbakening van doelgroepen voor voorzieningen en evenementen. Hierbij kan worden aangesloten op de statistische clusteranalyse die door CBS en SGE-gemeenten is uitgevoerd op alle inwoners van 16 jaar of ouder. Uit een intensieve samenwerking en iteratief proces zijn inwoners op basis van 25 demografische, sociaaleconomische en woningkenmerken ingedeeld in negen clusters, die samen een gedetailleerd beeld geven van de verscheidenheid.

Er zijn diverse mogelijkheden voor een betere bekendheid en bereik van doelgroepen van het culturele, sportieve en recreatieve aanbod.

- Inzetten op het laten samenwerken van instellingen op het gebied van marketing
- Uitvoeren van algemene en doelgroep-specifieke marketingacties en campagnes
- Voeren van een duidelijke regionale jaar/maand/week kalender
- Collectief online ontsluiten van het aanbod via een portal
- Verbeteren van de fysieke bereikbaarheid en ontsluiting van voorzieningen en evenementen

Voorbeeld van huidige samenwerking in het SGE: Van Gogh Nationaal Park

Vincent van Gogh liet zich inspireren door het Brabantse land. Ook heeft hij veel inspiratie gevonden en werken gemaakt in het Stedelijk Gebied Eindhoven. Denk maar aan zijn schilderij van het Van Gogh kerkje in Nuenen. Als negen gemeenten nemen we daarom deel aan de vorming van het Van Gogh National Park.

Het stedelijk gebied beschikt over bijzondere kwaliteiten van een divers stedelijke en landelijke omgeving. Met eigen (monumentale) identiteiten en groene dorpen en stedelijke industriële locaties. Middels cultuur en beweegroutes kunnen deze kwaliteiten optimaal worden uitvergroot en ontsloten. Aanvullend kunnen technologische kwaliteiten van de regio - zoals op het gebied van licht, design en mobiliteit - helpen dit waar te maken. Op een aantal plekken en in enkele events komen deze potenties al sterk tot uitdrukking.

Doelgroepen kader

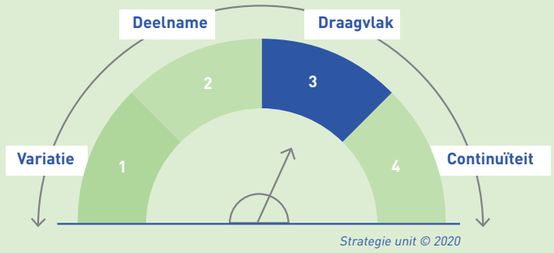
1. **Bewoners**
   - CBS Cluster 1-9*: indeling van inwoners van 16 jaar en ouder
   - CBS Cluster 0*: kinderen onder de 16 jaar
2. **Bezoekers**
   - Eventueel uitgesplitst naar herkomst, bijvoorbeeld: SGE, overig Brabant, overig Nederland, Europa, buiten Europa
3. **Toekomstig inwoners**
   - Studenten (nationaal / internationaal)
   - Recente gearriveerde en toekomstig woonachtige kenniswerkers (incl. partners en gezinnen)

(*)bron: https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2018/08/clusteranalyse-eindhoven-2015

De sterke eigenschappen van het stedelijk gebied rondom Eindhoven zijn versnipperd. Het samenbinden daarvan levert kansen en nieuwe dynamiek op. Vergelijk dat maar eens met hetgeen is losgemaakt rondom Van Gogh op het schaalniveau van Brabant.

3. GEZAMENLIJK INVESTEREN

Samenwerking van SGE-gemeenten richt zich op *gezamenlijke investeringen met als oogmerk draagvlak en toegevoegde waarde van voorzieningen en evenementen voor het Stedelijk Gebied Eindhoven te vergoten.* Dit omvat onderlinge samenwerking van instellingen evenals het investeren in nieuw aanbod of diensten.

Strategie unit © 2020

Op tal van plekken in het stedelijk gebied wordt reeds ingezet op regionale samenwerkingsarrangementen bijvoorbeeld van bibliotheken, theaters, podia en musea. Let wel, het sluiten van samenwerkingsverbanden is hier geen doel op zich. Samenwerkingsinspanningen van voorzieningen en evenementen zijn instrumenteel aan drie hoofdzaken: 1) het streven naar organisatorische stabiliteit, 2) economische toekomstbestendigheid en 3) meer ontwikkelperspectief om te investeren in kwaliteitsverbetering en vernieuwing. De eigen functie en identiteit die lokale voorzieningen en evenementen hebben binnen hun gemeenschap/gemeente is van grote waarde. Dat wil niet zeggen dat ze voor inhoudelijke programmering, (technische) faciliteiten en organisatie principieel en geheel eigenstandig moeten opereren. Volgens veel stakeholders is het niet alleen wenselijk maar zelfs onvermijdelijk dat voorzieningen en evenementen in het Stedelijk Gebied Eindhoven de komende jaren nog meer hun krachten bundelen.

De SGE-gemeenten kunnen gezamenlijk investeren in de ontwikkeling en samenwerking van voorzieningen en evenementen teneinde daarmee het (financiële en maatschappelijke) draagvlak te vergroten. Samenwerken kan leiden tot kostenbesparing. Maar in het perspectief van de SGE-gemeenten gaat het eerst en vooral om kwaliteitsverhoging. Dit volgt uit de constatering dat veel voorzieningen onder gefinancierd zijn, zeker ten opzichte van hun ambities.

De eerste winst van samenwerking zit dan in het gezamenlijk oppakken van thema's waarin afzonderlijke lokale en soms ook regionale voorzieningen en evenementen onvoldoende aan toekomen. Voorbeelden van gezamenlijke investeringen in extra kwaliteitsaspecten kunnen zijn:

- Aanstellen van een educatiecoördinator om jeugd naar de locatie toe te trekken en zorg te dragen voor een robuuste koppeling met het onderwijs.
- Aanstellen van een diversiteitsfunctionaris om echt werk te maken van inclusiviteit.
- Professionaliseren van online programmering en gebruik van streamingdiensten bijvoorbeeld om naburige zorginstellingen aan te sluiten.
- Investeringen in duurzaamheid van efficiënt beheer van gebouwen en faciliteiten tot groene mobiliteit en een bio-verantwoord aanbod van eten en drinken.
- Betrekken en onderhouden van een netwerk met lokale creatieve makers.
- Onderbrengen van programmering en bundelen van andere taken zoals bijvoorbeeld collectiebeheer binnen musea bij bepaalde organisaties die daarvoor een regionale verantwoordelijkheid op zich nemen.
- Het ontsluiten van cultuur of sport op minder voor de hand liggende momenten of plekken in de regio, ook buiten de stad.

Deze zaken dragen eraan bij dat (boven)lokale voorzieningen en evenementen minder worden belast met secundaire aspecten en de druk om publiek van buiten aan te trekken. En meer bewegingsvrijheid te krijgen om zich te richten op hun lokale gemeenschap.

Mede met ondersteuning van de Brainport regio enveloppe hebben samenwerkingsarrangementen van theaters, bibliotheken en musea in de regio een extra stimulans gekregen. Deze samenwerking kan verder gestimuleerd worden met ondersteuning vanuit de SGE-gemeenten.

De geschetste mogelijkheden verkennen we verder in gezamenlijkheid. De uitkomsten van deze verkenning leiden tot een advies aan de SGE-gemeenten hoe we de gewenste kwaliteitsverbetering en vernieuwing kunnen bereiken. Daarbij verkennen we ook opties tot financiering.

Wat zou helpen is dat gemeenten minder vanuit eigen inwoners redeneren. Zo kunnen instellingen ook buiten een gemeentegrens gaan programmeren. Gemeentegrenzen werken beperkend.

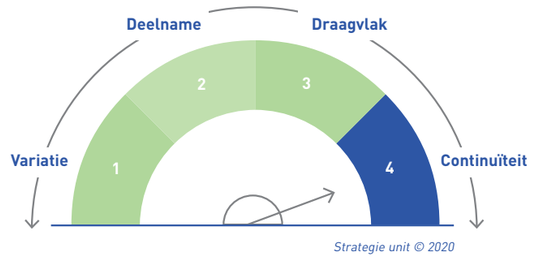
Voorbeeld van huidige samenwerking in het SGE: Uniek Sporten

Mensen met een handicap kunnen via Uniek Sporten geholpen worden om een geschikte sport te vinden in de eigen regio. Ook bevorderen zij het sportaanbod voor deze mensen en brengen ze sporters en sportaanbieders met elkaar in contact. Uniek Sporten is een samenwerkingsverband dat ook actief is binnen onze regio.

4. ONDERSTEUNEN BEDRIJFSVOERING

Samenwerking van SGE-gemeenten richt zich op *ondersteuning van bedrijfsvoering, (organisatorische) continuïteit en toekomstbestendigheid van voorzieningen en evenementen.* SGE-gemeenten bundelen hiertoe hun expertise en (financiële) weerbaarheid.

Strategie unit © 2020

Organisaties verantwoordelijk voor voorzieningen en evenementen staan in toenemende mate voor enorme uitdagingen op het vlak van bedrijfsvoering. Partijen streven naar een gezonde financiële huishouding met een begroting die toekomstgericht is en ruimte biedt voor investeringen. Daar hoort - in eerste instantie - ook de zoektocht bij naar mogelijkheden om de eigen inkomsten verder te vergroten en uitgaven inzichtelijk en onder controle te houden. De samenwerkende SGE-gemeenten kunnen hierbij helpen door nog voorbij aan financiële ondersteuning met subsidies aandacht te hebben voor onder meer de volgende zaken:

- Collectief ontsluiten van expertise gericht op fondsenwerving en het aanspreken van additionele geldstromen.
- Aanstellen van een vast en professioneel aanspreekpunt voor vraagstukken omtrent cultureel vastgoed: financieringssystematiek, fiscale regels alsmede procedures en timingsvraagstukken bij doorontwikkelingsplannen.
- Gezamenlijk specialistenteam inrichten omtrent vergunning zaken.

Financiële bijdragen aan cultuur worden nog vooral als kosten gezien en nog te weinig als brede maatschappelijke investering. Creativiteit en evenzo sportiviteit moet niet aan de buitenkant staan, maar in het hart van de samenleving.

5.3. LIJN 2: WERKEN AAN FINANCIËLE KADERS EN FINANCIERING

Op dit moment wordt vooral via projecten gewerkt aan het verstevigen van de basis van het voorzieningen en evenementen aanbod. De inzet van via de Regio Deal Brainport verkregen middelen zijn daar een goede illustratie van. De huidige corona pandemie maakt dat gemeenten nu hun focus hebben liggen op het vitaal houden van de maatschappelijke infrastructuur. Deze strategie is er een van de langere termijn. Daarbij verdient ook structurele verbetering van de uitgangssituatie (meer) inzet van SGE-gemeenten. Dit betekent werken aan financiële kaders en financiering met bijzondere aandacht voor:

- Beter gebruik van subsidiemogelijkheden en private fondsen.
- Bovenlokale inzet van ontvangen middelen uit gemeentefonds (mogelijk te storten in een ontwikkelfonds)
- Goed plan voor benutten van toeristenbelasting.
- Doelgerichte inzet voor structurele verhoging van rijksbijdragen.

5.3.1. BETER GEBRUIK VAN SUBSIDIEMOGELIJKHEDEN EN PRIVATE FONDSEN

Er zijn in de regio al de nodige stappen gemaakt in het gezamenlijk aanspraak maken op rijksbudgetten voor kunst en cultuur. Voor de toekomst zijn er verdere mogelijkheden, niet in de laatste plaats omdat het Rijk zelf inzet op een meer gespreide verdeling van rijksmiddelen over Nederland. Voor kleinere partijen zijn sommige routes vanwege gebrek aan ervaring moeilijk te bewandelen. Een afnemende (financiële) betrokkenheid en ambitie vanuit de provincie wordt daarbij als potentiele bedreiging ervaren. Terwijl tegelijkertijd inzet op talentontwikkeling weer kansen biedt. Door kennis collectief te maken en samen op te trekken, kan meer worden bereikt.

Samenwerking vanuit de SGE-gemeenten kan ervoor zorgen dat de regio beter gebruikmaakt van de financiële instrumenten en mogelijkheden die er zijn. Hierbij kan naar een breed scala van opties worden gekeken, van de impulsgelden voor cultuur van de provincie Noord-Brabant die worden ontsloten voor KunstLoc Brabant tot nationale fondsen voor podiumkunsten, creatieve industrie en sport. Tot slot kan wellicht ook gerichter worden gekeken naar de mogelijkheden van grote nationale cultuurfondsen zoals het VSB-fonds en Prins Bernhard cultuurfonds en niet te vergeten een veelheid van bekende en minder bekende Europese en private financieringsmogelijkheden.

Instellingen en makers van cultuur zitten in een fnuikend systeem van publieke financiering waarin ze tenminste op nationaal niveau op enige manier worden gedwongen een concurrentiepositie in te nemen. Dat vereist afstemming vanuit de regio.

5.3.2. VERKENNING BOVENLOKALE INZET VAN GEMEENTEFONDS/ONTWIKKELFONDS

Bij het aanspreken van nationale fondsen en ook een eventueel beroep op financiering uit Europese programma's is doorgaans matching met eigen financiële middelen uit gemeenten (en provincie) steeds meer een randvoorwaarde. Om die reden overwegen SGE-gemeenten ook bovenlokale bundeling en inzet van middelen uit het gemeentefonds.

De SGE-gemeenten ontvangen via het gemeentefonds een jaarlijkse financiële uitkering met daarbij een specificatie per cluster via het zogenoemde rekenmodel. Eén van deze clusters betreft "cultuur en ontspanning". De SGE-gemeenten verkennen de mogelijkheid om een bepaald percentage van deze middelen regionaal in te zetten. Dit past bij de ambitie voor samenwerking 'als ware we een gemeente'. Uiteraard realiseren we ons dat gemeenten mogelijk al verplichtingen zijn aangegaan voor 'cultuur en ontspanning'. We betrekken in de verkenning de financiële inzet die gemeenten nu reeds doen voor 'cultuur en ontspanning' met een regionaal karakter. Daarnaast biedt het regionaal inzetten van middelen een goede mogelijkheid om regionale cofinanciering te organiseren bij voorstellen waarvoor financiële bijdragen worden gevraagd van provincie, rijksoverheid en Europese programma's. Voor de langere termijn wordt gekeken naar de mogelijkheden dit onder te brengen bij een eigen ontwikkelluik of ontwikkelfonds voor specifiek voorzieningen en evenementen in het Stedelijk Gebied Eindhoven.

5.3.3. GOED PLAN VOOR BENUTTEN VAN TOERISTENBELASTING

Het inzetten van een deel van de toeristenbelasting kan een relevant financieel instrument zijn om in de komende 10 jaar meerwaarde te halen uit de SGE-samenwerking op het vlak van voorzieningen en evenementen. Overigens geldt hierbij wel de premisse dat SGE-gemeenten gezamenlijk bereid zijn om (extra geheven) toeristenbelasting als doelbelasting in te zetten voor samenwerking op het gebied van voorzieningen en evenementen. Daarbij past ook de realiteitscheck in welke mate opbrengsten uit toeristenbelasting ook stapsgewijs naar een niveau te brengen wat passend is bij het voorzieningenniveau van de SGE regio.

Er is een aantal redenen waarom dit onderdeel is van de SGE-strategie om op het gebied van voorzieningen en evenementen samen te werken:

- Het past bij het door de SGE-gemeenten geformuleerde vertrekpunt: "Als ware we één gemeente' realiseren we gezamenlijk een blijvend en kwalitatief hoogstaand voorzieningen- en evenementenaanbod op het gebied van sport, cultuur en recreatie."
- Het is één van de weinige financiële instrumenten die gemeenten zelf kunnen inzetten ter versterking van het voorzieningen en evenementenaanbod.
- Met eigen middelen ontstaat een betere uitgangspositie en hefboom vanwege cofinanciering op het realiseren van plannen waarvoor bijvoorbeeld ook provinciale of rijkscultuurfondsen worden aangesproken.
- Zeker in de context van het Stedelijk Gebied Eindhoven waarin zakelijke bezoekers het overgrote deel van hotelovernachtingen voor haar rekening neemt, past het instrument bij het versterken van het verblijfklimaat. Hier profiteren ook inwoners (leefklimaat), dagbezoekers en de horeca van.
- In de stakeholders raadpleging die bij de totstandkoming van deze strategie is gehouden, is meermaals gewezen op de noodzaak van lokale/regionale cofinanciering bij het benutten van nationale subsidiemogelijkheden voor investeringen in de culturele en recreatieve infrastructuur, alsmede op de mogelijkheid om hiervoor het instrument toeristenbelasting beter te benutten.

In circa 85% van de Nederlandse gemeenten wordt toeristenbelasting geïnd. Volgens de meest recent bekende cijfers van 2020 bedraagt het gemiddelde tarief van alle Nederlandse gemeenten €1,82 per persoon, per nacht. Het SGE-gemiddelde ligt met €1,86 daar net iets boven. Dit rijst de vraag of voor een ambitieuze regio die streeft naar een 'blijvend en kwalitatief hoogstaand voorzieningen- en evenementenaanbod op het gebied van sport, cultuur en recreatie', de polsstok niet verder kan worden uitgestoken. Ter vergelijking: het tarief in Tilburg ligt op 2x en dat van Almere 3x het SGE-gemiddelde, maar ook binnen het SGE kennen we een grote bandbreedte in het tarief voor de toeristenbelasting. Bij het onderzoeken van de mogelijkheden rondom toeristenbelasting vindt er een brede benchmark plaats met andere steden en regio's.

Nederland (hoogste)		Brabant (hoogste)		SGE	
Amsterdam:	€ 10,80	Tilburg	€ 3,90	Eindhoven	€ 3,50
Rotterdam	€ 7,24	Bergeijk	€ 3,47	Waalre	€ 3,50
Zaanstad	€ 7,00	Den Bosch	€ 3,35	Veldhoven	€ 1,60
Utrecht	€ 6,69	Breda	€ 2,75	Nuenen	€ 2,35
Almere	€ 5,57	Eersel	€ 2,79	Oirschot	€ 1,59 (€ 2,00 per 27/10)
Houten	€ 5,57	Asten	€ 2,15	Helmond	€1,50
West-Land	€ 5,57	Meijerijstad	€ 1,50	Geldrop-Mierlo	€ 1,46
Haarlem	€ 5,-			Best	€ 1,20
Den Haag	€ 4,60			Son en Breugel	€ 0,00
NL-gemiddelde € 1,82				**SGE-gemiddelde € 1,86**	

Bron: https://localfocuswidgets.net/5ecfb610e1f8b

De samenwerking van SGE-gemeenten kan veel baat hebben bij een goed plan met reële inschatting over hoe toeristenbelasting als beleidsinstrument kan worden ingezet. Via een benchmarkonderzoek zou dat nader onderzocht kunnen worden. De richting hiervan is verderop uitgewerkt als één van de op korte termijn uit te werken maatregelen. In het verlengde hiervan kan eventueel ook samenwerking van SGE-gemeenten gericht op exploitatie van commerciële outdoor-reclame worden verkend. Denk aan abri's, driehoeksborden, lichtmastreclame, etc.

5.3.4. DOELGERICHTE INZET VOOR STRUCTURELE VERHOGING VAN RIJKSBIJDRAGEN

De SGE-gemeenten voeren een doelgerichte lobby gericht op het verkrijgen van structurele verhoging van rijksbijdragen voor voorzieningen en evenementen voor cultuur, sport en recreatie als onderdeel van een aantrekkelijk woon-, werk- en leefklimaat. Het meest kansrijk daarbij is het in lijn brengen van de inspanningen vanuit het SGE met (1) de inzet van de 21 gemeenten in de Metropoolregio Eindhoven (MRE), (2) de krachtenbundeling van bedrijven, kennisinstellingen en overheden in Brainport en (3) de bijzondere positie van Eindhoven als centrumstad voor de regio.

De inspanningen voor structurele verhoging van middelen vanuit de Rijksoverheid omvat discussies over omvang en verdeling van gemeentefonds, verruiming van het belastinggebied en eventueel aanvullende voorstellen vanuit Studiegroep Interbestuurlijke en Financiële Verhoudingen. Veranderingen op deze dossiers vragen veelal om wetswijzigingen en kennen een doorlooptijd van één of meerdere Kabinetsperioden.

5.4. LIJN 3: OPSTARTEN SAMENWERKING EN VERGROTEN SLAGKRACHT

De gemeenten in het Stedelijk Gebied Eindhoven willen strategisch gaan samenwerken op het vlak van voorzieningen en evenementen. Deze samenwerking is toekomstgericht met een focus op de lange termijn. Tegelijkertijd beseffen de SGE-gemeenten dat er verschil kan worden gemaakt door enkele zaken al op korte termijn op te pakken. De eerste aandacht gaat daarbij uit naar de volgende vijf acties of maatregelen waarmee SGE-gemeenten op korte termijn aan de slag kunnen:

1. Inhoudelijke samenhang gemeentelijke toetsingskaders voor evenementen

De SGE-gemeenten onderzoeken de mogelijkheden voor een gemeenschappelijk toetsingskader voor de beoordeling van bovenlokale, regionale en topevenementen, inhoudelijk passend bij deze samenwerkingsstrategie.

In de huidige situatie beoordeelt elke SGE-gemeente voor zichzelf de wenselijkheid en haalbaarheid van het ondersteunen van evenementen. Voor lokale evenementen is dit prima. Deze beoordeling vormt maatwerk, vaak gericht op de eigen dorpse of stedelijke identiteit. Daar waar evenementen een bovenlokale, regionale of toporiëntatie hebben, kan een gemeenschappelijk toetsingskader helpen om als gemeenten samen – op basis van een gezamenlijk afwegingskader (zie 5.1) – deze beoordeling te maken. Dit zorgt niet alleen voor efficiencywinst in het beoordelingsproces vanwege vooraf afgestemde criteria. Een gemeenschappelijk oordeel zorgt er ook voor dat evenementen met het grootste belang voor het woon-, werk- en leefklimaat van de hele regio worden ondersteund. Een gemeenschappelijk toetsingskader zorgt er bovendien voor dat zaken die als Stedelijk Gebied Eindhoven belangrijk worden gevonden, zoals bijvoorbeeld duurzaamheid en veiligheid, door iedere gemeente standaard worden meegenomen. Ook het weekend of de periode in het jaar kan een afwegingcriterium vormen. Een gemeenschappelijke evenementenkalender kan als hulpmiddel dienen om ervoor te zorgen dat niet twee vergelijkbare evenementen in verschillende SGE-gemeenten in dezelfde periode worden georganiseerd of evenementen met elkaar concurreren.

Bekend is dat enkele gemeenten juist nu bezig zijn met het aanscherpen van hun evenementenbeleid. Wat dat betreft is het een goed moment om al aanwezige samenhang na te gaan in de manier waarop gemeenten evenementen beoordelen. Daarbij past begrip voor verschillende kenmerken, zoals kleine versus grote of bestaande versus nieuwe evenementen. Het is ook hoogst relevant om het onderscheid mee te nemen tussen "on brand" evenementen die profielversterkend werken voor de stad of het dorp en "off-brand" evenementen met een meer algemeen karakter zoals bijvoorbeeld een kermis.

Voorbeeld van huidige samenwerking in het SGE: Thisiseindhoven
Uit in Eindhoven, Eindhoven 247 en Eindhoven 365 hebben de krachten gebundeld om samen met gemeenten en cultuurorganisaties het online platform thisiseindhoven door te ontwikkelen. Het doel is om het cultuur- en sportaanbod uit de regio Brainport Eindhoven in meerdere talen zichtbaar en beter bekend te maken bij alle (potentiële) inwoners en bezoekers.

2. Actualisering en harmonisering subsidievoorwaarden omtrent gebruiksdata

De SGE-gemeenten spreken af zich in te spannen om de subsidievoorwaarden gericht op het verkrijgen van data omtrent het gebruik van voorzieningen en evenementen te actualiseren en te harmoniseren. Uit eerdere inventarisaties bleek dat goed zicht op het gebruikersdata ontbreekt, wat ook beperkingen oplevert voor het verder verbeteren van de voorzieningen en evenementen.

Organisaties en instellingen, die een subsidie of andere financiële bijdrage ontvangen van de gemeenten kunnen ertoe worden bewogen om meer inzicht te geven in bezoek en gebruik van voorzieningen en evenementen. Hierbij kun je bijvoorbeeld denken aan het bijhouden van leeftijdscategorieën of herkomst op basis van postcodegebieden. Een goedbedoelde oproep of aansporing vanuit de gemeentelijke overheid is wellicht te vrijblijvend om tot een gestructureerd en professioneel inzicht te komen. Dit blijkt ook wel uit de moeilijke en soms niet-beschikbaarheid van gebruikersdata van diverse voorzieningen en evenementen. Tegelijkertijd wordt van gemeenten wel verwacht dat ze effectief beleid voeren en efficiënt omgaan met middelen. Op het vlak van voorzieningen en evenementen vraagt dat om een meer data-gedreven houding ten aanzien van bezoekers- en gebruiksregistratie. Verkregen informatie omtrent bezoek en gebruik benutten we om de dashboards (visualisaties) bij onze inventarisatie van voorzieningen en evenementen in het Stedelijk Gebied Eindhoven (Republiq, 1 oktober 2020) te verrijken.

Deze korte termijn maatregel leidt mogelijk al snel in de richting van een analyse van algemene subsidieverordeningen van individuele gemeenten. Daarin kan de mogelijkheid zijn opgenomen extra verplichtingen aan een subsidieverlening te verbinden, zoals het verzamelen van gegevens, voor zover deze strekken tot verwezenlijking van het doel van de subsidie. De algemene doelstelling om inwoners, toekomstige inwoners en bezoekers een passend en divers aanbod van voorzieningen & evenementen te bieden, kan het verzamelen van bepaalde gegevens mogelijk rechtvaardigen om te kijken of er voldoende aansluiting is met het publiek. Dit vereist een vakbekwaam oordeel inclusief een nadere blik op welke juridische beperkingen daarbij kunnen gelden mede als gevolg van de privacywetgeving.

3. Inventariseren aflopende commerciële exploitatietermijnen van voorzieningen

De SGE-gemeenten maken over en weer inzichtelijk wanneer termijnen aflopen van commerciële exploitaties van (sport)voorzieningen. Dit maakt duidelijk op welke momenten SGE-gemeenten opnieuw exploitaties aanbesteden. Mogelijk kan bijvoorbeeld door verlenging van contracten meer rekening worden gehouden met ontwikkelingen in buurgemeenten.

Samen optrekken kan voordelen opleveren in besparingen op proceskosten, een beter niveau van beoordeling en/of een kwalitatief hoogwaardiger aanbod vanuit de markt. De mogelijkheden en voordelen van samenwerking tussen gemeenten nemen toe naar mate exploitatietermijnen van voorzieningen gelijktijdig lopen. Indien gemeenten samen de exploitatie van twee verschillende zwembaden aanbesteden, staan ze sterker dan dat ze dat ieder voor zich zouden doen. Bovendien kan dit een stimulans zijn voor vruchtbare afwegingen omtrent specialisatie en samenwerking, economisch en maatschappelijk rendement van vernieuwings- en/of uitbreidingsinvesteringen en verkenning van verdere samenwerking op andere domeinen.

4. Verkenning introductie van een gemeenschappelijke inwoners/ bezoekerspas

De SGE-gemeenten nemen zich voor om de gebruiksmogelijkheden, meerwaarde en mogelijke introductie te verkennen van een inwoners/bezoekerspas in het Stedelijk Gebied Eindhoven voor specifieke voorzieningen en evenementen.

Verschillende steden en regio's in Europa investeren in een (digitale) inwoners/-bezoekerspas om het gebruik van stedelijke voorzieningen te faciliteren en stimuleren. Soms zijn passen gericht op specifieke diensten voor inwoners (zoals de huidige stadspas Eindhoven), soms zijn deze passen expliciet gericht op het toeristische product van een stad of regio (zoals het voorbeeld van de Oostenrijks Kärnten, zie kader). Naast keuze voor doelen en doelgroepen blijken mogelijkheden van digitale technologieën en eventuele begrenzingen in verband met privacywetgeving bepalend voor het gebruik.

Kärnten Card - 100 attracties en bezienswaardigheden met één kaart: de 'Kärnten Card'
De Kärnten Card is de sleutel tot ruim 100 attracties en bezienswaardigheden in Karinthië. Bovendien krijg je met de kaart korting bij ruim 60 bonuspartners. De kaart is geldig van april tot 26 oktober 2020 en is verkrijgbaar voor een periode van één, twee of vijf weken. Informatie: www.kaerntencard.at

De gemeente Eindhoven is betrokken bij een samenwerkingsproject waarin een aantal Europese steden[1] een verkenning doen naar de introductie en opschaling van een slimme pas om inclusieve digitale oplossingen aan inwoners aan te bieden. Als korte termijn actie gaan de SGE-gemeenten verkennen hoe ze in een vroegtijdig stadium kunnen aansluiten bij de ontwikkeling en invoering van deze next generation citizen card.

[1] *Zaragoza, Gijon, Bratislava, Cologne, Debrecen, Eindhoven, Pau, Rotterdam, Sofia, Valladollid.*

Voorbeeld van huidige samenwerking in het SGE: Kunstroute-netwerk
Zeven gemeenten in het SGE werken momenteel samen aan het creëren van het Kunstroute-netwerk. Met deze route wordt de verbinding tussen stad en platteland enerzijds versterkt en anderzijds komen regionale en lokale verhalen tot leven voor de bezoekers. Het is een uitnodiging aan eenieder (inwoner, werknemer, toerist) om van buiten (buitengebied) naar binnen (stadscentrum) te treden en andersom! Ook de andere twee SGE-gemeenten kunnen nog aansluiten bij het Kunstroute-netwerk.

5. Benchmark inzet toeristenbelasting

De SGE-gemeenten voeren een benchmark uit naar de mogelijkheden om toeristenbelasting gemeenschappelijk in te zetten als financieel instrument passend bij de economische ontwikkelingen van onze regio voor samenwerking op het vlak van voorzieningen en evenementen. Onderzocht wordt of een deel van de toeristenbelasting kan worden ingezet als matching bij bijdragen vanuit provinciale fondsen, Rijksoverheid en Europese programma's.

In aanvulling op hetgeen eerder in dit strategiedocument is opgemerkt over toeristenbelasting, zou op korte termijn een goed uitgevoerde benchmark uitkomst kunnen bieden. Er wordt dan gekeken naar andere steden en regio's. Met betrekking tot inzet en mogelijke verhoging van toeristenbelasting zijn de volgende zaken van belang, wil hier draagvlak voor zijn in de (hotel) branche:

- Heldere afbakening (bijv. op hotelovernachtingen incl. Airbnb).
- Harmonisering: zelfde uitgangspunten voor alle aanbieders in SGE-gebied (NB. buiten SGE zitten niet veel kamers, enkel Valkenswaard, Asten, Deurne maar dat is in verhouding weinig massa).
- De doelbesteding van het te heffen surplus (bedrag) moet scherp en goed geborgd zijn. Hoe doen andere gemeenten dat die als benchmark kunnen dienen.
- De hoogte en volgtijdelijkheid van de groeistapjes (geleidelijk groeipad)

Deze zaken zouden komend jaar nader onderzocht kunnen worden.

6 ORGANISATIE VAN SAMENWERKING EN UITVOERING

Samenwerking vergt kennis en inzet. Realisatie van de uitgestippelde strategie vergt ook een (gezamenlijk) investering in het organiserend vermogen van samenwerkende gemeenten. Het is niet alleen een bestuurlijk vraagstuk van wethouders die frequent en constructief met elkaar spreken. Het gaat er ook om dat ambtenaren van SGE-gemeenten goed met elkaar optrekken, zowel op het niveau van management als dossierhouders. Een beter begrip voor elkaars lokale omstandigheden en uitdagingen en mogelijke gezamenlijke aanpakken en oplossingen ontstaat wanneer betrokkenen elkaar intensiever ontmoeten. Daar ben je niet meteen, maar moet als ontwikkelpad worden gezien.

6.1. ORGANISATIE VAN DE BESTUURLIJKE SAMENWERKING

Wij benoemen de volgende aandachtspunten voor toekomstige bestuurlijke samenwerking:

- **Expliciteren van uitgangspunten voor samenwerking op het gebied van voorzieningen en evenementen**
  SGE-gemeenten hebben de opdracht de uitgangspunten van gemeentelijke samenwerking op het gebied van Voorzieningen & Evenementen expliciet te maken en met elkaar te bekrachtigen. Hierin komt tot uitdrukking dat het streven naar samenwerking gericht is op collectieve en lange termijn meerwaarde voor het gehele Stedelijk Gebied Eindhoven. De uitgangspunten komen niet in plaats van leidende doelen die in dit strategiedocument zijn geformuleerd, maar eerder een verbijzondering ervan voor zover het bestuurlijke samenwerking betreft.

Uitgangspunten voor samenwerking van SGE gemeenten op voorzieningen en evenementen zijn:

1. Elke gemeente beschikt over een basisinfrastructuur aan voorzieningen en evenementen.
2. Als bij één van de SGE-gemeente de basis onder druk komt, is dat een zorg van ons allemaal.
3. We streven ernaar via samenwerking het bovenlokale en regionale aanbod te versterken.
4. We zijn trots op onze topvoorzieningen en respecteren dat die merendeels landen in de steden.
5. Onze bereidheid tot samenwerking tonen we door discussies op zakelijke gronden te voeren.
6. Financiële bijdragen vanuit gemeenten beschouwen we als investeringen in een betere regio.
7. We geven kracht aan de samenwerking door energie te zetten op concrete acties.

Deze uitgangspunten kunnen wijzigen als er veranderingen in de context optreden of omdat er gewijzigde inzichten en voorkeuren omtrent gemeentelijke samenwerking ontstaan. In die zin is het wenselijk om deze uitgangspunten tenminste in de volgende bestuursperioden tegen het licht te houden en opnieuw vast te laten stellen.

- **Intensivering en prioritering van de samenwerking**
  We willen geen nieuwe structuur bouwen, maar blijven gebruikmaken van de bestaande SGE-structuur. Dit zorgt ervoor dat onze samenwerking overzichtelijk is en blijft en goed verankerd is binnen onze gemeenten. Belangrijke succesfactor is wel het voldoende bestuurlijke en ambtelijke prioriteit geven aan de uitvoering van de strategie, borgen dat bestuurders en ambtenaren met mandaat kunnen besluiten en handelen in hun onderlinge samenwerking.

- **Rollende gespreksagenda**
  Op basis van deze samenwerkingsstrategie van SGE-gemeenten wordt een 'rollende' overlegagenda opgesteld. Daarop staan agendapunten die telkens terugkeren, tot het moment dat ze definitief zijn opgelost en samenwerking kan voortrollen. Het idee erachter is om de strategie 'actief te maken' en continue te sturen op voortgang in samenwerking. De agenda is de komende jaren dan ook leidend in de besprekingen van de portefeuillehouders. In deze rollende agenda kunnen we ook afspraken maken over bestuurlijke verantwoordelijkheid voor deelopgaven en van daaruit ook de relatie leggen naar andere thema's waarop binnen het Stedelijk Gebied Eindhoven wordt samengewerkt.

- **Actieve betrokkenheid van gemeenteraden**
  Niet enkel per individuele gemeente, maar bij voorkeur ook in het collectief van SGE-gemeenten. Daartoe organiseren we minimaal 1 maal per jaar een inhoudelijke themabijeenkomst op het gebied van voorzieningen en evenementen gekoppeld aan een werkbezoek.

6.2. ORGANISATIE VAN DE UITVOERING

Wij benoemen de volgende aandachtspunten voor organisatie van de uitvoering:

- **Beschikbaar stellen van een uitvoeringsbudget om operationele stappen te kunnen zetten.**
  De waarde van een goede strategie komt pas echt tot uitdrukking als ook de uitvoering is geborgd. Om daarin te voorzien werken we de strategie uit in een (jaarlijks bij te stellen) uitvoeringsplan. Dat uitvoeringsplan geeft inzicht in de activiteiten en de daarbij horende financiële behoefte. Op basis van dit uitvoeringsplan maken SGE gemeenten nadere afspraken met elkaar over de benodigde omvang, inzet en aanwending van middelen. Een jaarlijks gezamenlijk uitvoeringsbudget zorgt dat de benodigde expertise ingehuurd kan worden (bijv. voor fondsenwerving) en dat meer tempo en ook grotere stappen kunnen worden gemaakt.

- **Deskundigheidsinzet en samenstelling van het ambtelijke overleg.**
  Het Ambtelijk Overleg van de SGE-gemeenten op het gebied van voorzieningen en evenementen bestaat uit functionarissen die werkzaam zijn op een variëteit van plekken en afdelingen in de ambtelijke organisaties. De één is werkzaam op de afdeling economische zaken, de ander is dossierhouder binnen het sociaal domein. Voor de langere termijn is meer uniformiteit van belang. Volgend op de inhoud van deze samenwerkingsstrategie ligt ambtelijke betrokkenheid vanuit de economische afdeling, dichtbij de strategische en financiële stakeholders binnen het ambtelijk apparaat voor de hand.

- **Collectieve inspanningen op het gebied van marketing en data-delen.**
  De collectieve functie van het invullen en in de markt zetten van cultureel, sport en recreatief aanbod is voor de Brainport regio nog niet vervuld. Het is de optelsom van bijdragen van vele partijen die daaraan beantwoordt. Er zijn al wel stappen gemaakt met ontsluiting van het cultureel aanbod via het marketing platform ‘This is Eindhoven’, dat zich vooral richt op (inter) nationale doelgroepen.
  De verzameling en het beheer van data vinden we belangrijk. Er moeten duidelijke afspraken gemaakt worden wie wat doet. Voorgesteld wordt om hiervoor binnen de gemeente Eindhoven een punt in te richten.

- **Aansluiten bij de PSV-deal met Metropoolregio Brainport Eindhoven.**
  Niet alleen binnen de overheidskolom wordt steeds meer samenwerking gezocht om het woon-, werk- en leefklimaat te versterken. In de PSV-Brainportdeal hebben PSV, Brainport Eindhoven en enkele grote bedrijven het voortouw genomen om gezamenlijk de Brainportregio te versterken op het snijvlak van innovatie, vitaliteit, entertainment, talentontwikkeling en -werving. In dialoog met dit partnerschap verkennen we de mogelijkheden om structureel aandacht te hebben voor de verbetering van het voorzieningen en evenementen aanbod in het Stedelijk Gebied Eindhoven.

- **Concrete afspraken met uitvoeringsorganisaties.**
  We willen de bestaande kennis en structuren beter benutten en in gesprek gaan met uitvoeringsorganisaties die kunnen bijdragen aan de uitvoering van onze strategie op het gebied van voorzieningen en evenementen:
  - Met Eindhoven365 over hun adviesrol omtrent positionering en marketing en passendheid van voorzieningen en evenementen bij portfolio en regioprofiel;
  - Eindhoven247 kan een rol vervullen als ondersteuner van professionaliseren van individuele voorzieningen en evenementen en regionale verbindingen tussen evenementen;
  - Met KunstLoc omtrent (cultuur)financiering van programma’s en projecten;
  - Met Visit Brabant en BrabantSport over betrokkenheid rondom grotere events met een toeristisch en recreatieve uitstraling;
  - Met Stichting Cultuur Eindhoven over voorbeelden, toepassing en harmonisatie van subsidievoorwaarden.

- **Een extern adviesorgaan en klankbord.**
  Om de partners in het veld er niet eenmalig maar continu bij te betrekken richten we een externe klankbordgroep met ambassadeurs op om ons blijvend te adviseren bij de realisatie van de strategie. Deze groep wordt ook gevraagd om mee te denken over aanscherping of bijsturing.

BIJLAGEN

BIJLAGE 1: GESPREKSPARTNERS

- Brainport Development	Didier Barrois, adviseur strategie Astrid van Deelen, adviseur regiodeal
- Van Gogh Brabant/Van Gogh Sites Foundation	Frank van den Eijnden, directeur
- Eindhoven247	Eric Boselie, directeur
- Golaza Sports SX/Marathon Eindhoven	Edgar de Veer, directeur
- Bibliotheek Eindhoven	Albert Kivits, directeur
- Sioux	Jacqueline Coppelmans-Janssen, manager Sioux Labs
- Financieel specialisten van gemeenten	Jolanda Wijnen, gemeente Best Roelof Stadman, Dienst Dommelvallei (gemeenten Geldrop-Mierlo, Nuenen c.a. en Son en Breugel) Robert Lodewijks, gemeente Eindhoven
- Glow	Ronald Ramakers, directeur
- Eindhoven365	Peter Kentie, directeur Eric Boselie, directeur
- Rabobank Regio Eindhoven	Gerard Zwartkruis, directeur
- Villagemarketing Geldrop-Mierlo	Adri Geerts, voorzitter
- Effenaar	Jos Feijen, General Manager
- Gemeente Eindhoven	Camille Wildeboer-Schut, strateeg
- PSV	Eli Lejeune, Head of Marcom, Brand & Design
- Hotelier overleg Eindhoven/ Pullman Eindhoven Cocagne	Jurriaan van der Valk, vice-voorzitter/adjunct directeur
- Visit Brabant	Heleen Huisjes, managing director
- Eindhoven Museum	Ward Rennen, directeur
- Libéma	Jeroen Dona, divisiedirecteur Beurzen en
- Event Warehouse	Joop Soree, CEO
- Het Speelhuis/De Cacao fabriek	Jochem Otten, directeur
- Stichting Cultuur Eindhoven	Tanja Mlaker, directeur
- Brabantsport	Michel Reinders, directeur
- Museum de Vier Quartieren	Ineke Strouken, Projectleider herinrichting
- Kunstloc Brabant	Luc Begas, adviseur Cultureel
- Dutch Design Week	Martijn Paulen, directeur
- Brainport Development	Emiel Kuijpers, hoofd communicatie
- Impact 040	Edzo Doeve, voorzitter

BIJLAGE 2: DOCUMENTEN

- Brainport Development, Living and building the dream. Het verhaal van de regio deal Brainport Eindhoven, webpublicatie 2020
- Brainport Development, Propositie Brainport Eindhoven voor regio-enveloppe, 2018
- Brainport Eindhoven, Meerjarenagenda Brainport, juli 2020
- CBS clusteranalyse https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2018/08/clusteranalyse-eindhoven-2015
- Cultuur Eindhoven, Cultuurscan, juli 2019
- Gemeente Den Haag, Regioprofiel Haaglanden, oktober 2018
- Gemeente Eindhoven/ZKA, Position Paper Vrijetijdseconomie, december 2017
- Gemeente Geldrop-Mierlo, Cultuurbeleidsplan Geldrop-Mierlo 2018-2021, 2018
- Gemeente Geldrop-Mierlo, Strategische visie gemeente Geldrop-Mierlo, augustus 2015
- Gemeente Helmond, Stadsmarketingstrategie Helmond 2015-2018, sep 2014
- Gemeente Waalre, Startnotitie "Recreatie (en toerisme) in Waalre, november 2019
- Gemeenten in ZO-Brabant, Burgemeesters in de regio Zuidoost-Brabant luiden noodklok over financiën, Persbericht, juni 2020
- Gemeenten in ZO-Brabant, Brief burgemeesters aan Minister Hoekstra m.b.t. omvang gemeentefonds, juni 2020
- Gemeenten in ZO-Brabant, Brief burgemeesters aan Minister Ollongren m.b.t. omvang gemeentefonds, juni 2020
- KWINK Groep, Ambitiedocument voorzieningenniveau Stedelijk Gebied Eindhoven (Boris Gooskens, Janine Mulder, Jakar Westerbeek), Den Haag, 24 februari 2016
- Metropoolregio Eindhoven, koopstromenonderzoek in de MRE, november 2017
- Mulier Instituut, Sportevenementen in Nederland – over sportevenementen en hun maatschappelijke betekenis, 2014
- Planbureau voor de Leefomgeving, Kwaliteit van leven in de regio, 2020
- PON, Waarde van cultuur. De staat van de culturele sector in Noord-Brabant, 2020
- Provincie Noord-Brabant, Bestuursakkoord 2020-2023, mei 2020
- Provincie Noord-Brabant, Memo aan Provinciale Staten, Propositie Brainport Eindhoven voor regio-enveloppe, 18 januari 2018
- Raad voor Cultuur, Toekomst cultuurbeleid, 2020
- Republiq, Onderzoek Voorzieningen & evenementen Stedelijk Gebied Eindhoven, 1 oktober 2020
- Stedelijk Gebied Eindhoven (SGE), Jaarprogramma 2020 (definitief), 2019
- Stedelijk Gebied Eindhoven (SGE), Jaarverslag 2019, 2020
- Stedelijk Gebied Eindhoven (SGE), Opbrengst POHO 30 januari, Toekomststrategie Voorzieningen & Evenementen, jan 2020
- Stedelijk Gebied Eindhoven (SGE), Samenwerkingsagenda 2018 – 2025, 2018
- Stedelijk Gebied Eindhoven (SGE), Verrijking Gebiedsvisie Brainport City, 2018
- Stedelijk Gebied Eindhoven (SGE), Verslag POHO 5 december, december 2019
- Stedelijk Gebied Eindhoven (SGE), Verslag POHO 30 januari, januari 2020
- Stedelijk Gebied Eindhoven (SGE), Voorstel Jaarprogramma 2020 - Voorzieningen & evenementen, memo aan Portefeuillehoudersoverleg, 5 december 2019
- TELOS, De stedelijke regio Eindhoven in beeld, powerpointpresentatie, 2015
- TELOS, Voorzieningen en mobiliteitspatronen in het stedelijk gebied Eindhoven (John Dagevos, Hans Mommaas, Ruben Smeets), Tilburg, 1 september 2015

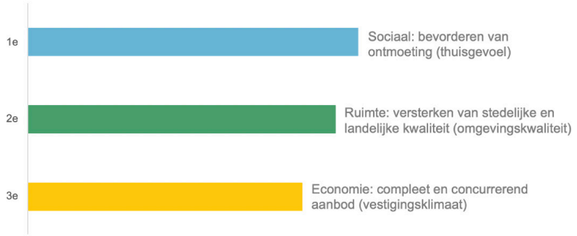
BIJLAGE 3:
INBRENG RAADSLEDEN SGE-GEMEENTEN

Als onderdeel van het strategieproces hebben raadsleden van gemeenten in het Stedelijk Gebied Eindhoven hun opvattingen kunnen inbrengen over de toekomststrategie voor voorzieningen en evenementen. Tijdens de jaarlijkse regioconferentie heeft aan de hand van online vragen met deelnemende gemeenteraadsleden een interactieve discussie plaatsgevonden. Daarna is onder alle raadsleden van SGE-gemeenten een korte enquête uitgezet. De reacties die daarop zijn gekomen geven een richtinggevende indruk over voorkeuren op het gebied van doelen, doelgroepen en het vergroten van de gezamenlijke financiële armslag in relatie tot samenwerking binnen het Stedelijk Gebied Eindhoven op het vlak van voorzieningen en evenementen.

Hieronder vindt u een weergave van vragen, antwoorden en conclusies op hoofdlijnen.

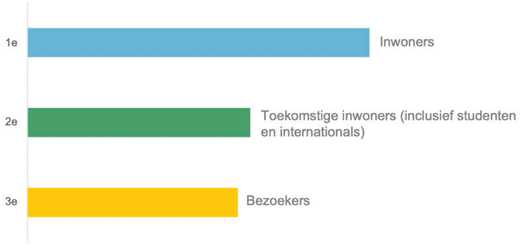
Wat vindt u de belangrijkste doelen voor samenwerking op het vlak van Voorzieningen & Evenementen?

Uit de antwoorden van raadsleden spreken komt geen duidelijk prioritaire doelstelling naar voren. Raadsleden hebben een lichte voorkeur voor de sociale doelstelling 'bevorderen van ontmoeting (thuisgevoel), boven de ruimtelijke doelstelling 'versterken van stedelijke en landelijke kwaliteit (omgevingskwaliteit)' en de economische doelstelling 'Economie: compleet en concurrerend aanbod (vestigingsklimaat).

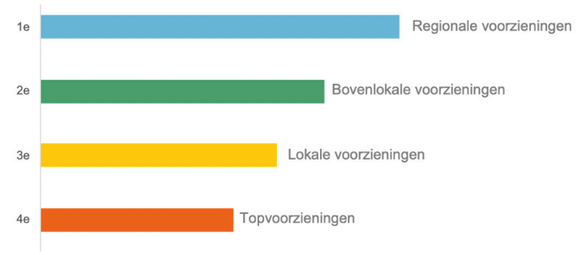
Op welke doelgroepen dient de SGE-samenwerking op het vlak van Voorzieningen & Evenementen zich bij voorkeur te richten?

Voor de raadsleden zijn inwoners van het Stedelijk Gebied Eindhoven de belangrijkste doelgroep van een gezamenlijke strategie op het gebied van voorzieningen en evenementen. Inwoners worden op gepaste afstand gevolgd door de doelgroepen toekomstige inwoners en bezoekers.

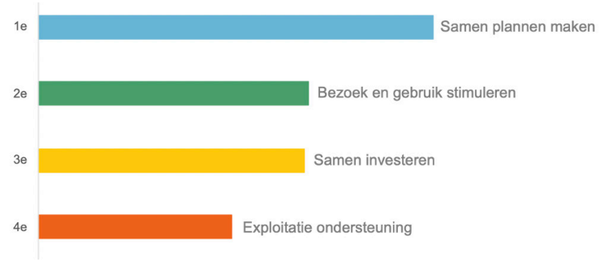
Op welke voorzieningen moet de samenwerking van SGE-gemeenten zich richten?

Raadsleden geven aan dat samenwerking op het vlak van voorzieningen en evenementen zich in eerste instantie moet richten op regionale voorzieningen, gevolgd door bovenlokale en daarna lokale voorzieningen. Topvoorzieningen krijgen de laagste prioriteit.

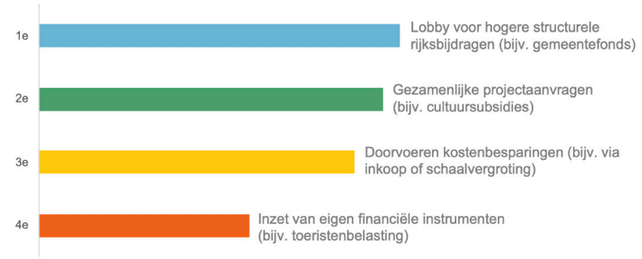
Waarop moet samenwerking op het gebied van Voorzieningen & Evenementen zich richten?

In de samenwerking op het gebied van voorzieningen en evenementen is het samen maken van plannen voor raadsleden het meest opportuun. Het minst opportuun is exploitatieondersteuning. Samen investeren en bezoek en gebruik stimuleren krijgen van raadsleden een vergelijkbare prioriteit.

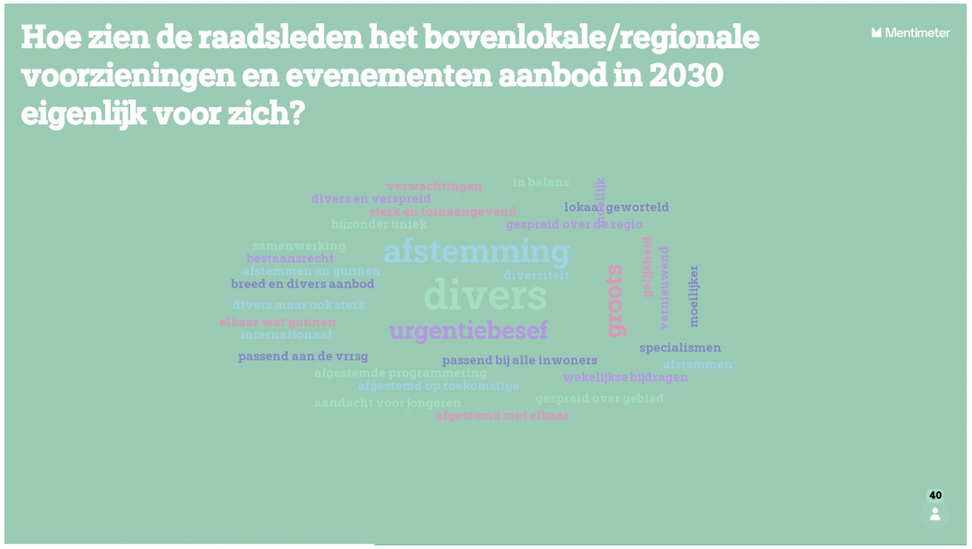
Wat heeft uw voorkeur bij het vergroten van de gezamenlijke financiële armslag m.b.t. Voorzieningen & Evenementen?

Raadsleden spreken geen duidelijke voorkeur uit over de manier om de gezamenlijke financiële armslag rond voorzieningen en evenementen te vergroten. Lobby voor hogere structurele rijksbijdragen en gezamenlijke projectaanvragen krijgen licht de voorkeur boven het doorvoeren van kosten-besparingen. Inzet van eigen financiële instrumenten volgt op gepaste afstand van deze drie opties.

Op 31 maart 2021 hebben we onze strategie gedeeld met raadsleden van de negen gemeenten, nadat we ze eerder al geconsulteerd hadden tijdens de SGE Regioconferentie en via een digitale enquête. De inbreng van raadsleden op 31 maart 2021 vindt u hieronder.

BIJLAGE 4: TIJDSLIJN

De regio werkt al langer aan het verbeteren van haar uitgangssituatie omtrent voorzieningen en evenementen als basisrandvoorwaarde voor een aantrekkelijk woon-, werk- en leefklimaat:

Initiatief	Citaten van cruciale passages
Brief Captains of industry Brainport December 2015	Het aanbod van voorzieningen en activiteiten zoals op het gebied van cultuur en sport in onze thuisregio Brainport Eindhoven past niet bij onze internationale concurrentiepositie. Dit maakt ons en daarmee Nederland zeer kwetsbaar in de wereldwijde strijd om kennis en internationaal talent, terwijl talent de belangrijkste factor is voor innovatie en concurrentievermogen. (…) De regio speelt een belangrijke rol als het trekpaard van de Nederlandse economie en groeide afgelopen tien jaar anderhalve keer het landelijk gemiddelde. (…) Tegelijkertijd merken wij dat het voorzieningenaanbod achterblijft en zelfs verschraalt. Het lukt de centrumstad Eindhoven, ondanks haar forse inspanningen, niet meer op eigen kracht om op cultuur en sport te vernieuwen, te internationaliseren en tegelijkertijd de noodzakelijke basis van de voorzieningenstructuur intact te houden en te versterken. Eindhoven heeft als centrumstad van Brainport onvoldoende financiële armslag om een aantrekkelijk voorzieningenaanbod te realiseren, temeer omdat Eindhoven in tegenstelling tot de andere centrumsteden van de economische kernregio's hiervoor geen additionele middelen ontvangt: • Eindhoven ontvangt structureel minder uit het Gemeentefonds voor haar voorzieningen • Eindhoven ontvangt geen extra vast bedrag • Eindhoven ontvangt geen aanvullende, decentrale uitkering voor ontwikkelopgaven • Ondanks forse eigen inzet, ontvangt Eindhoven te weinig Rijksmiddelen voor cultuur Wij vinden het nauwelijks te begrijpen en niet te verdedigen dat Eindhoven als centrumstad van Brainport, het hart van de technologische maakindustrie van Nederland, geen financiële ruimte krijgt om haar voorzieningenaanbod in overeenstemming te brengen met haar innovatieve en economische positie voor Nederland.
Kwink rapport Februari 2016	Er is onder het bedrijfsleven, voorzieningen en maatschappelijke partijen een breed draagvlak voor regionale financiering van voorzieningen met een regionale functie. (…) De politiek wordt door gesprekspartners opgeroepen bij het verdelen van de middelen niet de gemeentegrenzen centraal te stellen, maar het belang van de bewoners en het bedrijfsleven. Wij bevelen aan om gebruik te maken van deze collectief gedeelde urgentie door op korte termijn een besluit te nemen over de regionale financiering van voorzieningen.
Brainport Nationale Actieagenda April 2017	Vergeleken met de internationale concurrentiepositie van de in Brainport gevestigde bedrijven, blijft het voorzieningenniveau van cultuur en sport ver achter. Omdat dit een bepalende factor is voor de aantrekkings- kracht op talent, is een inhaalslag nodig. (…) Door Eindhoven bijvoorbeeld binnen het Gemeente- fonds de positie toe te kennen die ze verdient, ontstaat een structurele impuls. Hiermee kunnen we cultuur- en sportvoorzieningen in overeenstemming brengen met de inter- nationale concurrentiepositie van Brainport. Vooruitlopend op een mogelijke herziening van het stelsel van financiële verhoudingen tussen Rijk en gemeenten, vragen we een extra Rijksinvestering van minimaal 30 miljoen euro per jaar, waaruit aantrekkelijke voorzieningen kunnen worden behouden en doorontwikkeld.
RegioDeal Brainport Januari 2018	Recent aangekomen of al generaties lang aanwezig. Je hebt behalve topvoorzieningen ook een inclusieve samenleving nodig die inkomend talent verbindt aan de bestaande samenleving. Kenniswerkers voelen zich thuis in een sociaal stabiele omgeving, waar iedereen dezelfde toegang heeft tot voorzieningen. Op die manier biedt een inclusieve samenleving enorme kansen om het ecosysteem te versterken. (…) We benutten middelen uit de regio-enveloppe als aanjaagkapitaal voor de doorontwikkeling van het voorzieningenaanbod door hieraan een eenmalige impuls te geven zodat deze hierna op eigen kracht verder kunnen, met gebruikmaking van de bestaan- de financieringsmogelijkheden, publiek én privaat.
SGE-samen-werkings-agenda Februari 2018	Als waren we één gemeente' realiseren we gezamenlijk een blijvend en kwalitatief hoogstaand voorzieningen- en evenementenaanbod op het gebied van sport, cultuur en recreatie. Daarbij gaan we niet uit van gemeentegrenzen, maar stellen we patronen en behoeften van onze regio voorop. Daardoor neemt de kwaliteit toe én zijn we in staat om zoveel mogelijk voorzieningen voor iedereen bereikbaar te maken. Het ijkpunt is niet de gemeentegrens, maar het perspectief van onze inwoners en de maatschappelijke meerwaarde die we voor hen kunnen realiseren.
Brief burgemeesters Metropoolregio Eindhoven Juni 2020	De omvang van het gemeentefonds is onvoldoende. (…) We zijn niet meer voldoende toegerust om onze rol in de lokale samenleving goed waar te kunnen maken. Veel voorzieningen in onze gemeenten staan zwaar onder druk, denk daarbij aan bibliotheken, theaters, musea en zwembaden. (…) Alleen door het verhogen van de structurele rijksbijdrage in het Gemeentefonds is het voor ons mogelijk om de voorzieningen voor onze inwoners en bedrijven op orde te houden en een gezonde financiële huishouding te voeren.

BIJLAGE 5: FEITEN EN CIJFERS - KUNST & CULTUUR, SPORT EN RECREATIE

Belangrijkste feiten en cijfers van bezoek aan kunst & cultuur, sport en recreatievoorzieningen & evenementen op basis van Republiq, Onderzoek Voorzieningen & evenementen Stedelijk Gebied Eindhoven, 1 oktober 2020

Algemeen

	Waarde	Waarneming
Cultuur	89%	In Nederland bezoekt gemiddeld 89% van de bevolking op jaarbasis ten minste één culturele activiteit.
	17	Gemiddeld bezoekt een Nederlander 17 keer per jaar een voorstelling, tentoonstelling, evenement of instelling.
	82%	In 2018 bezocht circa 82% van de inwoners boven de 15 jaar uit Eindhoven ten minste één culturele activiteit in Eindhoven zelf of daarbuiten.
	V>M	Meer vrouwen dan mannen bezoeken culturele activiteiten.
	>/>	Naarmate het inkomen stijgt, stijgt de deelname aan culturele voorzieningen & evenementen.
	80%	Landelijk bezoeken de meeste mensen cultureel erfgoed (80%), daarna komen musea, bioscopen en podiumkunst (60%) en tot slot bibliotheken (45%). De bezoekfrequentie verschilt sterk.
Sport	26%	In Noord-Brabant is 26% van de bevolking lid van een sportvereniging of bond.
	>	Opvallend is dat in Zuid Oost Brabant een hoger gebruik is van sportvelden en sporthallen en een lager gebruik van overdekte zwembaden en de openbare weg ten opzichte van het landelijke gemiddelde.
	47%	Van de wekelijkse sporters is tussen 2013 en 2018 47% ongeorganiseerde sporten, 23% georganiseerde sporten, 18% anders-georganiseerde sporten en 12% overige sporten.
Recreatie	42,1	De beschikbare vrije tijd neemt af. Dit heeft gevolgen voor de tijd die mensen hebben om te besteden aan voorzieningen & evenementen. In 2016 was de gemiddelde vrije tijd per week 42,1 uur.
	#1	Bij het volume van de vrijetijdsactiviteiten staan de clusters buitenrecreatie, sport en uitgaan bovenaan. Cultuur, bezoek sportwedstrijden, watersport en wellness staan onderaan.
	40%	40% van alle vrijetijdsactiviteiten worden ondernomen in de eigen gemeente.

Met betrekking tot leeftijd

	Waarde	Waarneming
C	>90%	Meer dan 90% van de bevolking tussen 15-34 jaar bezoekt een culturele activiteit. Dit aandeel daalt met de leeftijd naar iets minder dan 70% voor de leeftijdsklasse 65-84 jaar.
	65+	Jongeren bezoeken vaker culturele activiteiten buiten eigen gemeente en buiten Noord-Brabant. 65+ers blijven juist vaak binnen gemeentegrenzen.
S	92%	Kijkend naar leeftijdsgroepen sport 92% van de jongste groep (6-11 jaar) en daalt dit tot 35% in de oudste groep, 80+ jaar.
R	>/>	Er zijn grote verschillen tussen leeftijdsgroepen in de participatie aan recreatieve voorzieningen.
	18-	Attracties voornamelijk worden bezocht door jongeren. Wellness en winkelen voor plezier zijn voornamelijk populair onder mensen van 25-44 jaar.

Met betrekking tot opleiding

	Waarde	Waarneming
C	O-C	Tussen het opleidingsniveau en cultuurbezoek is een relatie: bij een lage opleiding is de deelname onder gemiddeld en bij een hoge opleiding is de deelname boven gemiddeld.
S	52%	Van de mensen die een hoge opleiding hebben gehad sport 68% wekelijks, bij de mensen die een middelbare opleiding hebben ligt dit op 52%. Van de laagopgeleiden sport circa 35% wekelijks.
R	\	Kijkend naar opleiding valt op dat er voor lager en hoger opgeleiden een dalende lijn te zien is in het aantal vrije tijdsuren. Lager opgeleiden hebben gemiddeld meer vrije tijdsuren dan hoger opgeleiden.

BEST - EINDHOVEN - GELDROP-MIERLO - HELMOND - NUENEN - OIRSCHOT - SON EN BREUGEL - VELDHOVEN - WAALRE

STEDELIJK GEBIED!